

บทที่ 2

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาพดิจิทัล ประวัติศาสตร์การพรางภาพ (Steganography) และการฝังลายน้ำ ลายน้ำดิจิทัล การแปลงเอสวีดี (Single value decomposition, SVD) และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับภาพดิจิทัล

ภาพถูกนำมาใช้ในการสื่อสารข้อมูลระหว่างมนุษย์มาเป็นเวลาช้านานแล้ว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ว่าภาพเพียงหนึ่งภาพสามารถใช้แทนความหมายของสิ่งที่ไม่อาจเขียนออกมาเป็นข้อความได้อย่างจับสั่น ในชีวิตประจำวันมนุษย์ได้เห็นภาพในลักษณะต่างๆ มากมาย ทั้งภาพในธรรมชาติทั่วไป ภาพที่ได้จากกล้องถ่ายภาพหรือภาพที่ได้จากจอภาพคอมพิวเตอร์ โดยในที่นี้จะเน้นที่การแสดงผลภาพของคอมพิวเตอร์ เมื่อวิทยาการทางด้านคอมพิวเตอร์ก้าวหน้าขึ้นมนุษย์สามารถนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานได้มากกว่าการแสดงผลภาพอย่างเดียว จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของภาพและใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการประมวลผลภาพ

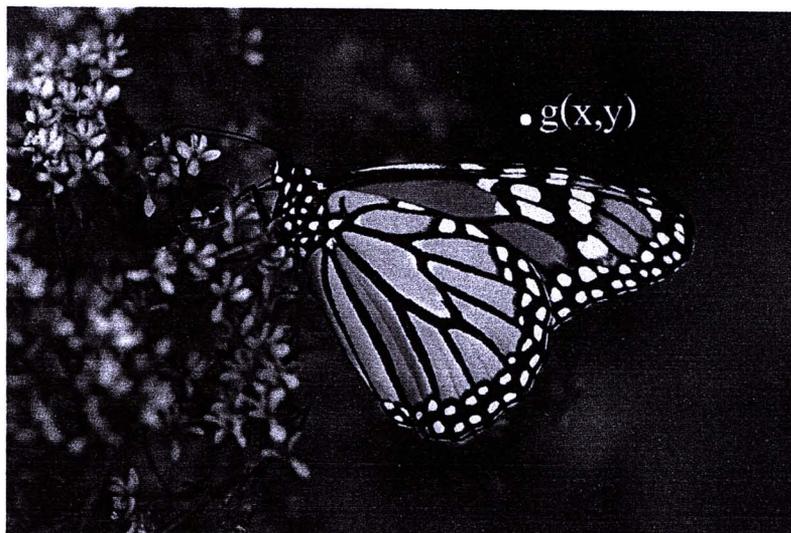
2.1.1 ภาพเชิงกายภาพ (Physical image)

เป็นกระบวนการทางแสง (Optical process) ซึ่งเกิดจากพลังงานคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (Electromagnetic spectrum) ที่มีช่วงความถี่แตกต่างกันไป เช่น แสงขาว (White light) แสงรังสีอินฟราเรด (Infrared) แสงรังสีอัลตราไวโอเล็ต (Ultraviolet) และแสงรังสีเอกซเรย์ (X-ray) เป็นต้น ตกกระทบลงบนวัตถุแล้วสะท้อนมาสู่ระบบประสาททางด้านการมองเห็นของมนุษย์ แต่เนื่องจากข้อจำกัดของระบบประสาททางด้านการมองเห็นของมนุษย์ทำให้ไม่สามารถรับรู้พลังงานบางช่วงความถี่ได้ เช่น แสงรังสีเอกซเรย์ เป็นต้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อุปกรณ์ตรวจจับ (Sensor) ที่เหมาะสม เพื่อแปลงพลังงานดังกล่าวให้อยู่ในรูปของแสงที่มนุษย์สามารถมองเห็นได้ประมวลผลภาพ

2.1.2 ภาพเชิงดิจิทัล (Digital image)

คือฟังก์ชัน 2 มิติ $g(x,y)$ ของค่าความเข้ม (Intensity) โดยที่ x และ y คือ ค่าแสดง

ตำแหน่งในระบบพิกัดฉากและค่าของ g ณ ตำแหน่ง (x,y) ใดๆ จะเป็นสัดส่วนกับความสว่างของแสง ณ ตำแหน่งนั้น (Castleman, 2001; Baxes, 2002) ดังแสดงในรูปที่ 2.1

รูปที่ 2.1 ภาพในความหมายของฟังก์ชัน 2 มิติ $g(x,y)$
ของค่าความเข้ม ณ ตำแหน่ง (x,y)

2.1.3 การแปลงภาพอนาลอกให้เป็นภาพเชิงดิจิทัล (Image digitization)

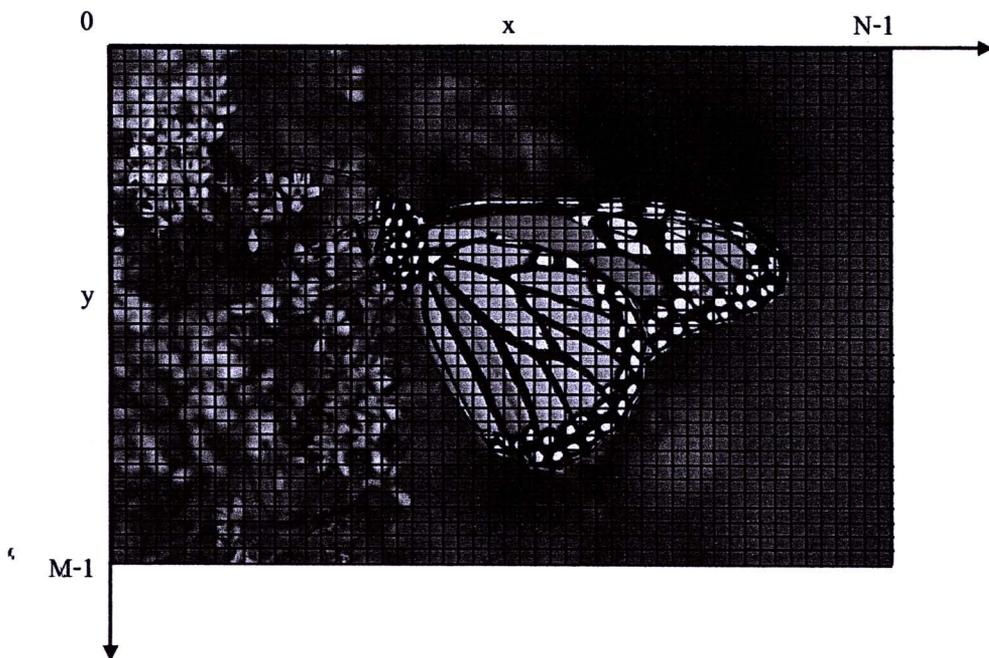
เมื่อต้องการนำภาพในธรรมชาติมาประมวลผลโดยใช้คอมพิวเตอร์ จำเป็นที่จะต้องดำเนินการแปลงภาพเชิงกายภาพให้เป็นภาพเชิงดิจิทัล ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือ

ก. การบันทึกภาพ (Image acquisition)

การบันทึกภาพด้วยอุปกรณ์เชิงแสง (Optical device) นี้ เป็นการแปลงภาพเชิงต่อเนื่อง (Continuous image) 3 มิติ ซึ่งเป็นภาพที่สามารถเห็นในธรรมชาติรอบตัวเรา ให้เป็นภาพเชิงต่อเนื่อง 2 มิติ เช่น ภาพบนจอภาพของคอมพิวเตอร์

ข. การสุ่มเลือกทางจุดภาพ (Image sampling)

เป็นกระบวนการแปลงภาพ 2 มิติที่ได้ ให้เป็นภาพเชิงดิจิทัล โดยการสุ่มเลือกทางจุดตำแหน่ง (Spatially sampling) โดยจะสุ่มเลือกเฉพาะบางจุดบนภาพทางแนวแกน x และ y ดังแสดงในรูปที่ 2.2

รูปที่ 2.2 การสุ่มเลือกทางจุดตำแหน่งของภาพ ซึ่งขณะปฏิบัติจริง การสุ่มทั้งสองแกนจะมีความถี่มากกว่าในภาพที่แสดงนี้

ผลที่ได้นี้สามารถแทนด้วยเมตริกซ์ (Matrix) ของปริมาณเชิงจำนวนเต็มขนาด $M \times N$ ดังนี้

$$G = \begin{bmatrix} g(0,0) & g(0,1) & g(0,2) & \dots & g(0,N-1) \\ g(1,0) & g(1,1) & g(1,2) & \dots & g(1,N-1) \\ g(2,0) & g(2,1) & g(2,2) & \dots & g(2,N-1) \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ g(M-1,0) & g(M-1,1) & g(M-1,2) & \dots & g(M-1,N-1) \end{bmatrix}$$

หน่วยเล็กๆ ของภาพที่ถูกแบ่งด้วยเส้นแบ่งทั้งสองแนวเรียกว่าจุดภาพ ดังนั้น $g(2,8)$ แทนจุดภาพ ณ ตำแหน่งแถวที่ 2 สดมภ์ที่ 8 และ $g(M-1,N-1)$ แทนจุดภาพ ณ ตำแหน่งแถวสุดท้ายคือ $M-1$ สดมภ์สุดท้ายคือ $N-1$ ในทางปฏิบัติค่า M และ N นิยมให้เป็นค่าจำนวนเต็มที่เป็นกำลังของสอง เช่น $M = 2^k$, $N = 2^n$ โดยที่ k และ n เป็นค่าคงที่ใดๆ เช่น $2^{10} = 1024$, $2^9 = 512$, $2^8 = 256$ เป็นต้น

ค. การประมาณค่าความเข้มในแต่ละจุดภาพ (Quantization)

ในกรณีที่เป็นภาพระดับสีเทา สีดำถูกแทนด้วยค่า 0 และสีขาวถูกแทนด้วยค่า 255 โทนสีจะไล่ระดับจากเข้มมาอ่อน และถูกแทนด้วยจำนวนเต็มที่มีค่าระหว่างค่าทั้งสอง โดยภาพระดับสีเทาถูกแทนที่ด้วย 256 ระดับสี หรือ 2^8 โดย 8 คือจำนวนบิตในหน่วยความจำที่ใช้เพื่อเก็บค่าหนึ่งค่า ดังนั้นสีดำมีค่าความเข้มเป็น 0 หรือเขียนแทนด้วย 00000000_2 และสีขาวมีค่าความเข้มเป็น 255 ถูกแทนด้วย 11111111_2 ดังแสดงในรูปที่ 2.3 โดยภาพระดับสีเทาจะมีฟังก์ชันของค่าความเข้มเป็นปริมาณสเกลาร์ ภาพระดับสีเทาบางครั้งอาจเรียกว่า “ภาพสีเดียว” (Monochrome image) ภาพนี้เกิดจากการผสมสีของแม่สีทั้ง 3 สี (ระบบสี RGB) ในอัตราส่วนที่เท่า ๆ กัน ดังแสดงในรูปที่ 2.4

รูปที่ 2.3 โทนสีของภาพระดับสีเทาที่ค่าสีตั้งแต่ระดับ 0 ถึง 255

รูปที่ 2.4 ภาพระดับสีเทา

ในกรณีที่เป็นภาพขาวดำ ค่าความเข้ม ณ จุดภาพใด ๆ จะถูกแทนด้วยสีขาวหรือสีดำเท่านั้น โดยสีขาวมีค่าความเข้มเป็น 1 และสีดำมีค่าความเข้มเป็น 0 ดังแสดงในรูปที่ 2.5 โดยใช้เนื้อที่เพื่อจัดเก็บข้อมูลสีเพียง 1 บิตเท่านั้น

รูปที่ 2.5 ภาพขาวดำ

2.1.4 การกระทำในระดับจุดภาพ (Pixel-based operations)

ก. การกระทำเชิงพีชคณิต (Arithmetical operations)

เป็นการบวก ลบ คูณ หาร ค่าความเข้มของจุดภาพ การกระทำเชิงพีชคณิตสามารถแบ่งออกเป็นการกระทำระหว่างค่าคงที่กับภาพ (Monadic arithmetical operations) และการกระทำระหว่างภาพ 2 ภาพหรือมากกว่า 2 ภาพ (Dynamic arithmetical operations) โดยภาพที่จะนำมากระทำทางพีชคณิตนั้น ต้องมีข้อมูลบนแต่ละจุดภาพเป็นข้อมูลประเภทเดียวกัน และมีจำนวนองค์ประกอบที่เท่ากัน แต่ขนาดของภาพอาจไม่จำเป็นต้องมีค่าเท่ากัน

ข. การกระทำทางตรรกศาสตร์ต่อภาพ (Logical operations)

การกระทำทางตรรกศาสตร์ต่อภาพแบ่งออกเป็น Uninary operation และ Binary operation เช่น AND/NAND OR/XOR และ NOT เป็นต้น

ค. การกระทำเชิงเรขาคณิต (Geometric Operations)

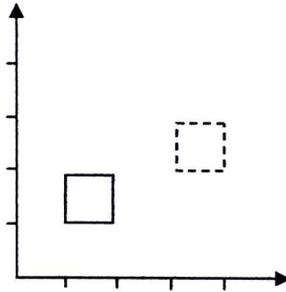
การกระทำเชิงเรขาคณิตเป็นการนำภาพมาเปลี่ยนแปลงแก้ไขตำแหน่งหรือขนาดของภาพ ประกอบด้วย การเลื่อน การหมุน และการย่อ/ขยาย

1) การเลื่อนจุดพิกัด (Translation)

จุดใดๆ ก็ตามในระบบพิกัดสามารถถูกเลื่อนจากตำแหน่งหนึ่งไปยังอีกตำแหน่งหนึ่งได้ โดยการเปลี่ยนค่าพิกัด (x,y) ของภาพไปเป็นค่าพิกัด (x',y') ด้วยระยะทางที่เลื่อนไป T_x และ T_y ตามแนวแกน x และ y ตามลำดับ ค่าโคออดิเนตของตำแหน่งใหม่ได้จากการบวกค่าระยะทาง (T_x, T_y) ที่เลื่อนไปกับค่าโคออดิเนตที่ตำแหน่งเดิม ทำให้ได้ตำแหน่งใหม่ตามต้องการเรียก (T_x, T_y) ว่า "Translation Vector" ดังแสดงในรูปที่ 2.6 และสามารถเขียนแทนด้วยสูตรทางคณิตศาสตร์ดังนี้

$$x' = x + T_x \quad (2.1)$$

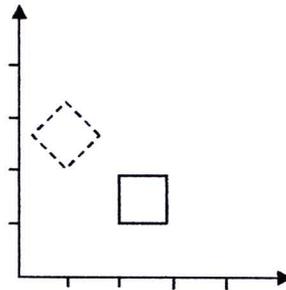
$$y' = y + T_y \quad (2.2)$$

รูปที่ 2.6 การเลื่อนจุดพิกัดของภาพ โดยเส้นทึบ (—) แทนจุดพิกัดใด ๆ และเส้นประ (-----) แทนจุดพิกัดใหม่ที่เลื่อนตำแหน่ง

2) การหมุน (Rotation)

เป็นการแปลงภาพอีกแบบหนึ่ง การหมุนภาพต้องกำหนดว่าจุดใดเป็นจุดหมุนเสมอ หลังจากทีภาพถูกหมุนไปแล้วระยะห่างระหว่างจุดหมุนกับภาพจะยังคงมีค่าเท่าเดิม รูปร่างลักษณะของภาพยังคงเดิม แต่ภาพจะมีการจัดวางที่ต่างไปจากเดิม อันเนื่องมาจากการหมุนนั่นเอง ดังแสดงในรูปที่ 2.7

รูปที่ 2.7 การหมุนภาพ โดยเส้นทึบ (—) แทนภาพต้นฉบับ และเส้นประ (-----) แทนภาพที่ถูกหมุนไปจากเดิม

โดยระยะทางที่เปลี่ยนไปนี้ ถูกกำหนดโดยขนาดมุมในการหมุน ดังแสดงในรูปที่ 2.8 อธิบายถึงการเปลี่ยนจุดจากตำแหน่ง (x,y) ไปเป็น (x',y') โดยขนาดมุมที่หมุนไปเป็นมุม β และมีจุดหมุนอยู่ที่จุดกำเนิดมุม θ เป็นขนาดมุมที่วัดจากแกนอนจนถึงแนวเส้นที่ผ่านจุดเริ่มต้น (x,y) ทำให้สามารถหาสมการสำหรับการหมุนจากความสัมพันธ์ของมุมและระยะทางมีความสัมพันธ์กันดังนี้

$$x' = r \cos \theta \cos \beta - r \sin \theta \sin \beta \quad (2.3)$$

$$y' = r \sin \theta \cos \beta + r \cos \theta \sin \beta \quad (2.4)$$

โดย r คือ ระยะทางจากจุดกำเนิดถึงจุดที่พิจารณา นอกจากนี้ยังได้ว่า

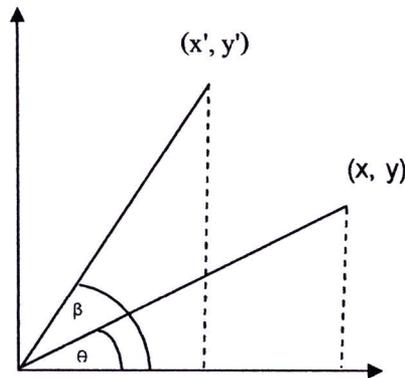
$$x = r \cos \theta \quad (2.5)$$

$$y = r \sin \theta \quad (2.6)$$

ทำให้สามารถเขียนสมการใหม่ได้ดังนี้

$$x' = x \cos(\beta) - y \sin(\beta) \quad (2.7)$$

$$y' = x \sin(\beta) + y \cos(\beta) \quad (2.8)$$

รูปที่ 2.8 การเปลี่ยนจุดจากตำแหน่ง (x, y) ไปเป็น (x', y')

โดยเป็นการหมุนรอบจุดกำเนิด

3) การย่อหรือขยายภาพ (Scaling)

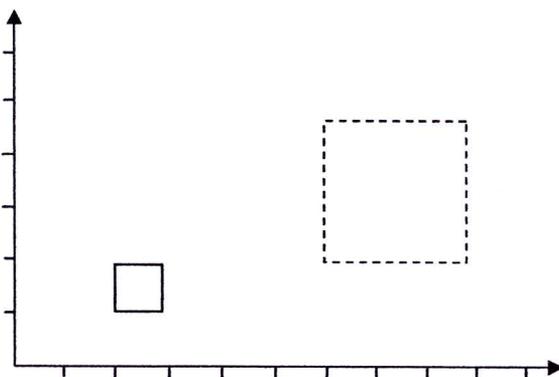
สามารถเปลี่ยนแปลงขนาดของภาพได้โดยการเปลี่ยนขนาดหน้าต่างแสดงภาพ หรือเปลี่ยนแปลงขนาดของช่องแสดงภาพ ภาพวัตถุสามารถเปลี่ยนขนาดได้โดยการเปลี่ยนระยะห่างระหว่างจุด ซึ่งสามารถเปลี่ยนขนาดของวัตถุได้โดยการคูณระยะห่างระหว่างจุด หรือค่าโคออดิเนตเดิม (x, y) ด้วยค่าซึ่งทำระยะห่างมากขึ้นหรือทำให้ระยะห่างลดลง ค่านี้เรียกว่า สเกลลิ่งแฟกเตอร์ (Scaling factor) คือ S_x และ S_y ซึ่งเป็นการขยายขนาดวัตถุตามแนวแกน x และแกน y ตามลำดับ ถ้าสเกลลิ่งแฟกเตอร์มากกว่า 1 ก็จะได้ภาพขยาย ถ้าค่าน้อยกว่า 1 ก็จะได้ภาพย่อแต่ถ้าค่าเท่ากับ 1 ก็หมายถึงไม่มีผลต่อขนาดของภาพวัตถุทำให้ได้ค่าโคออดิเนตใหม่ของวัตถุที่ถูกขยายเป็น (x', y') ดังแสดงในรูปที่ 2.9

เมื่อใดก็ตามที่มีการย่อหรือขยายภาพมีจุด ๆ หนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “จุดประจำที่” (Fixed point) ของการย่อหรือขยายภาพซึ่งใช้สำหรับเป็นจุดอ้างอิง ถ้าให้จุด (x,y) เป็นจุดใด ๆ ของภาพก็จะสามารถย่อหรือขยายได้โดยการคูณด้วยแฟกเตอร์ S_x สำหรับทิศทางในแกน x และแฟกเตอร์ S_y สำหรับทิศทางในแกน y ก็จะได้จุดใหม่ (x',y') ดังนี้

$$p = \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} \quad (2.9)$$

เมื่อ p คือจุดใด ๆ ในภาพ

$$p' = \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix} \quad (2.10)$$

รูปที่ 2.9 การเปลี่ยนขนาดของภาพ โดยเส้นทึบ (—) แทนภาพต้นฉบับ และเส้นประ (-----) แทนภาพที่ถูกขยายขนาด

เมื่อ p' คือจุดใหม่ที่ภาพย้ายไป

$$S = \begin{pmatrix} S_x & 0 \\ 0 & S_y \end{pmatrix} \quad (2.11)$$

เมื่อ S คือสเกลลิงแฟกเตอร์ จะได้ว่าจุดใหม่ที่ภาพย้ายไปคือ

สํานักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่ 18	ส.ย. 2555
เลขทะเบียน	246938
เลขเรียกหนังสือ	

$$\begin{aligned}
 p' &= Sp \\
 &= \begin{pmatrix} S_x & 0 \\ 0 & S_y \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \end{pmatrix} \\
 &= \begin{pmatrix} S_x x \\ S_y y \end{pmatrix} \\
 \begin{pmatrix} x' \\ y' \end{pmatrix} &= \begin{pmatrix} S_x x \\ S_y y \end{pmatrix} \tag{2.12}
 \end{aligned}$$

เมื่อ S_x คือสเกลลิ่งแฟกเตอร์ในแนวนอน
 S_y คือสเกลลิ่งแฟกเตอร์ในแนวตั้ง

ถ้า S_x ไม่เท่ากับ S_y ผลก็คือภาพที่ได้จากย่อหรือขยายจะเกิดการผิดเพี้ยนไปจากภาพเดิม ถ้าสเกลลิ่งแฟกเตอร์มากกว่า 1 ภาพที่ถูกขยายแล้วจะถูกเคลื่อนย้ายห่างออกไปจากจุดประจำที่ ถ้าสเกลลิ่งแฟกเตอร์น้อยกว่า 1 ภาพที่ถูกย่อแล้วจะถูกเคลื่อนย้ายเข้ามาใกล้จุดประจำที่มากขึ้น

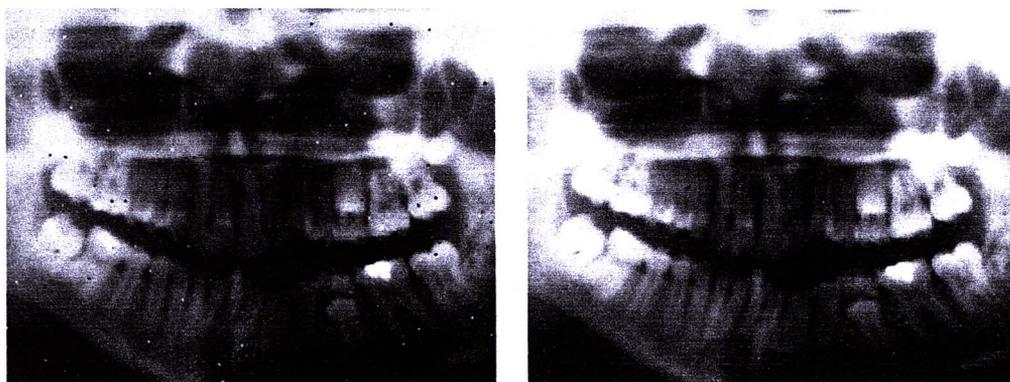
2.1.5 การประมวลผลภาพ

การใช้คอมพิวเตอร์ประมวลผลภาพมีลักษณะการประมวลผลที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้ การปรับปรุงคุณภาพของภาพ (Image enhancement) การเรียกคืนภาพ (Image restoration) การแบ่งตัดภาพ (Image segmentation) การบีบอัดและขยายกลับคืนภาพ (Image compression and decompression) การบรรยายและนำเสนอความหมายของภาพ (Image description and representation) และการแปลความหมายและรู้จำภาพ (Image interpretation and recognition)

ก. การปรับปรุงคุณภาพของภาพ

เป็นการดำเนินการเพื่อทำการปรับปรุงคุณภาพของภาพ ทั้งในด้านความคมชัด ความสว่าง และการกำจัดสิ่งรบกวนที่ไม่ต้องการ (Noise) หรือการทำให้มีความคมชัดมากขึ้น โดยที่การประมวลผลมี 2 ลักษณะคือแบบ Subjective enhancement และแบบ Objective enhancement โดยที่ Subjective enhancement เป็นการทำให้คุณภาพของภาพดีขึ้นโดยใช้วิธีการใดๆ จนกว่าจะได้ผลเป็นที่พอใจ ส่วน Objective enhancement นั้น เป็นการทำให้คุณภาพดีขึ้น ซึ่งมีวิธีการที่แน่นอนเพื่อให้ได้ภาพตามเป้าหมายที่ถูกกำหนดไว้ก่อนแล้ว

(Castleman, 2001) ดังแสดงในรูปที่ 2.10 ภาพก่อนและหลังการปรับปรุงคุณภาพของภาพที่ทำให้สิ่งรบกวนที่ไม่ต้องการถูกกำจัดออกไป จนสามารถนำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าเมื่อใช้ภาพต้นฉบับรายละเอียดของภาพที่ต้องการจะปรากฏขึ้น

ก)

ข)

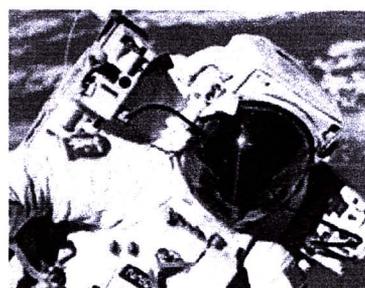
รูปที่ 2.10 การปรับปรุงคุณภาพของภาพ ก) จากภาพที่มีสิ่งรบกวนที่ไม่ต้องการ จนทำให้สิ่งรบกวนนั้นถูกกำจัดออกไปดังในภาพ ข)

ข. การเรียกคืนภาพ

เป็นการดำเนินการที่คล้ายกับการปรับปรุงคุณภาพของภาพ แต่การเรียกคืนภาพจะเป็นการประมวลผลโดยใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ เช่น การแก้ความบิดเบือนของภาพที่เกิดขึ้นขณะบันทึกภาพ ในกรณีเกิดการสั่นสะเทือนของอุปกรณ์บันทึกภาพความผิดพลาดอันเนื่องมาจากปรับโฟกัสทำให้ภาพเบลอ ดังแสดงในรูปที่ 2.11 เพื่อให้ได้ภาพที่มีคุณภาพดีเป็นปกติ จึงจำเป็นต้องใช้กระบวนการซึ่งเรียกว่า “การเรียกคืนภาพ” กระบวนการนี้สามารถใช้ปรับปรุงคุณภาพของภาพได้ โดยทำการลดหรือกำจัดผลที่เกิดจากความคาดเคลื่อนตามชนิดของความคาดเคลื่อนที่เกิดขึ้น แล้วใช้กระบวนการผวนกลับเพื่อที่จะเรียกคืนภาพต้นฉบับ

ก)

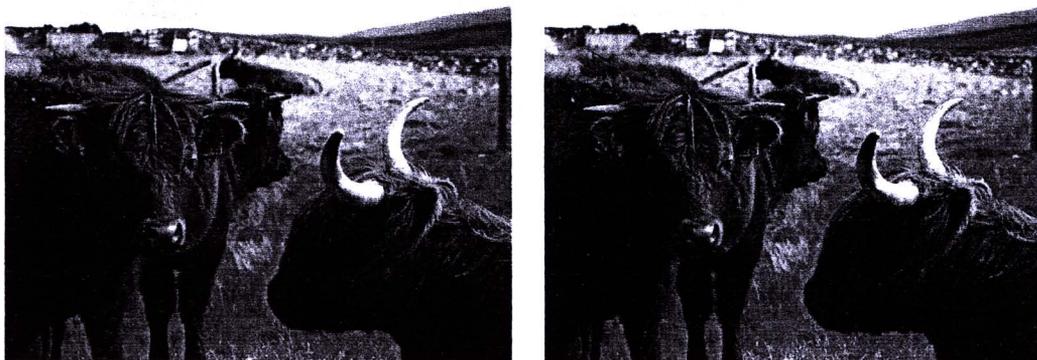
ข)

รูปที่ 2.11 การเรียกคืนภาพ ก) จากภาพที่มีปัญหาขณะถูกบันทึก

ข) สามารถทำให้กลับคืนมามีคุณภาพตามที่ต้องการ

ค. การบีบอัดและขยายกลับคืน

เป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลมีขนาดกะทัดรัด (Compact) เพื่อประหยัดพื้นที่ในการจัดเก็บข้อมูล โดยมีเป้าหมายคือการลดขนาดของข้อมูลให้เล็กที่สุดและคงคุณภาพของภาพไว้ให้ได้มากที่สุด วิธีการนี้มีหลักการสำคัญคือการกำจัดจำนวนข้อมูลที่ซ้ำซ้อน (Redundancy) ที่มีอยู่ในภาพ เมื่อต้องการใช้ข้อมูลภาพนี้ก็จะใช้วิธีการขยายกลับคืนเพื่อสร้างภาพต้นฉบับ โดยการบีบอัดข้อมูลภาพ (Castleman, 2001) แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือการบีบอัดแบบไม่มีการสูญเสีย (Lossless compression) เป็นการบีบอัดข้อมูล que เมื่อขยายกลับมาแล้วภาพจะมีคุณภาพเหมือนข้อมูลต้นฉบับ เนื่องจากการบีบอัดโดยแทนข้อมูลเดิมด้วยสัญลักษณ์หรือข้อมูลใหม่ที่สั้นกว่า และการบีบอัดแบบมีการสูญเสีย (Lossy compression) เป็นการบีบอัดข้อมูล que เมื่อขยายกลับมาแล้วจะมีคุณภาพต่ำกว่าข้อมูลต้นฉบับ เนื่องจากจะมีข้อมูลบางส่วนสูญเสียไปในกระบวนการบีบอัดข้อมูล ดังแสดงในรูปที่ 2.12

ก)

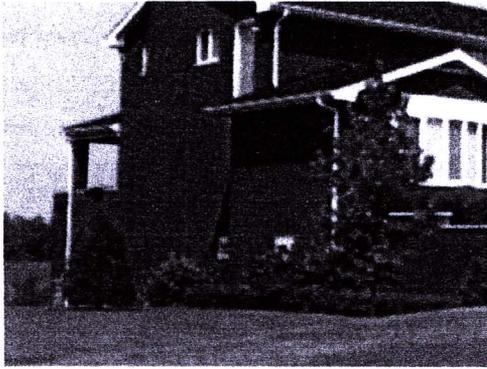
ข)

รูปที่ 2.12 การบีบอัดภาพ ก) จากภาพต้นฉบับก่อนถูกบีบอัด

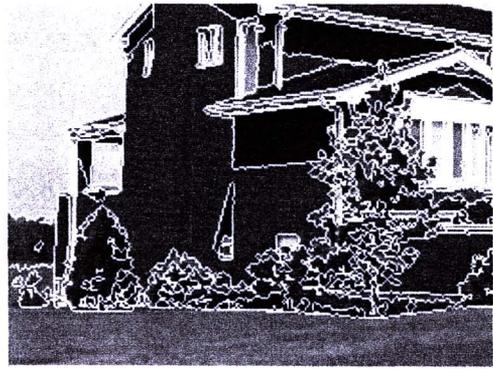
ข) สามารถลดขนาดข้อมูลและคงคุณภาพไว้

ง. การแบ่งตัดภาพ

เป็นการดำเนินการเพื่อหาอาณาเขตของบริเวณต่างๆ ภายในภาพซึ่งแต่ละบริเวณอาจสื่อความหมายที่แตกต่างกันออกไปทำให้สามารถเข้าใจข่าวสารที่ฝังอยู่ในภาพ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในระดับสูงขึ้นไปได้ เช่น การรู้จำวัตถุในภาพ โดยทั่วไปวิธีการแบ่งตัดภาพแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือการแบ่งตัดโดยอาศัยลักษณะของบริเวณแต่ละบริเวณ (Region) ดังแสดงในรูปที่ 2.13 การแบ่งตัดโดยใช้ลักษณะของขอบเขต (Boundary) และการแบ่งตัดโดยใช้เส้นขอบ (Edge) ซึ่งเกิดจากการเชื่อมกันของจุดภาพหลาย ๆ จุดภาพ

ก)

ข)

รูปที่ 2.13 การหาขอบภาพ ก) จากภาพต้นฉบับ ข) สามารถตัดแบ่งภาพ
โดยอาศัยลักษณะของบริเวณแต่ละบริเวณ

จ. การบรรยายและนำเสนอความหมายของภาพ

เป็นการดำเนินการเพื่อนำเสนอความหมายของภาพด้วยคุณลักษณะที่แตกต่างกันในภาพ เช่น ขอบภาพ ขอบเขตภาพ บริเวณภาพ รูปทรงภาพ (Shape) และลวดลาย (Texture) เป็นต้น ภายหลังจากคุณลักษณะของภาพที่ถูกเฟ้นหาออกมาจากภาพแล้ว จะเป็นการนำเสนอความหมายภาพ หรือบริเวณใด ๆ ของภาพสามารถอธิบายด้วยคุณลักษณะที่แตกต่างกัน

ฉ. การแปลความหมายและรู้จำภาพ

เป็นการดำเนินการเพื่อแปลความหมายและรู้จำบริเวณใด ๆ ของภาพ ซึ่งสามารถนำไปสู่การสรุปความหมายของภาพ และสามารถตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เหมาะสมของหน่วยประมวลผลได้

2.1.6 รูปแบบไฟล์ภาพดิจิทัล (Digital image file format)

รูปภาพสามารถที่จะแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดคือ

ก. รูปภาพแบบเวกเตอร์ (Vector images)

เป็นข้อมูลภาพสองมิติที่อยู่ในลักษณะของคำสั่งหรือคำอธิบายที่ใช้วาดภาพ ดังนั้นรูปภาพจะไม่ขึ้นกับความละเอียดของภาพ เมื่อทำการย่อขยายรูปภาพแบบนี้คอมพิวเตอร์จะทำการคำนวณรูปภาพใหม่ทำให้ภาพคมชัดเสมอและไม่หยابมากขึ้น เนื่องจากรูปภาพชนิดนี้เป็นภาพที่เกิดจากการใช้คำสั่งในการวาดจึงไม่เหมาะที่จะนำมาใช้เก็บภาพที่มีสีสลับซับซ้อนและไม่เป็นรูปแบบที่แน่นอน เช่น ภาพในธรรมชาติ แต่จะถูกใช้ในงานภาพที่มีลักษณะเป็น

รูปทรงเรขาคณิต เช่น ภาพสัญลักษณ์สินค้า และการออกแบบบ้าน เป็นต้น สำหรับโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้ ได้แก่ Adobe Illustrator และ AutoCAD เป็นต้น

ข. รูปภาพแบบราสเตอร์ (Raster images)

เป็นข้อมูลภาพสองมิติที่มีความละเอียดของภาพที่แน่นอน ซึ่งเป็นภาพที่แสดงสีได้ตามธรรมชาติจึงเหมาะสำหรับแสดงภาพทั่วไป ข้อมูลภาพของรูปภาพแบบราสเตอร์จะอยู่ในรูปของ Colormap โดยที่แต่ละส่วนคือ 1 จุดภาพ แต่ละจุดภาพเป็นอิสระต่อกันทำให้สามารถเลือกดำเนินการใดที่จุดภาพที่ละตำแหน่งหรือเป็นกลุ่มก็ได้ เช่น การปรับค่าความสว่างของภาพ จนกระทั่งถึงการดำเนินการที่ยุ่งยากกว่า เช่น การซ้อนภาพหนึ่งลงไปอีกภาพหนึ่ง เป็นต้น สำหรับโปรแกรมประยุกต์ที่ใช้สร้างรูปภาพแบบราสเตอร์ ได้แก่ Adobe Photoshop เป็นต้น และไฟล์ที่เป็นรูปภาพแบบราสเตอร์ ได้แก่ ไฟล์นามสกุล BMP และ JPG โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) BMP (Windows bitmap)

เป็นรูปแบบไฟล์ที่ถูกพัฒนาขึ้นมาสำหรับการใช้งานบนวินโดวส์ โดยเฉพาะ ด้วยลักษณะการจัดเก็บไฟล์เป็นจุดสีทีละจุดจึงทำให้ไม่มีการสูญเสียข้อมูลใดๆ เช่นเดียวกับไฟล์ภาพ TIF ทั้งนี้ไฟล์ BMP สามารถรองรับแบบจำลองสีได้หลายรูปแบบ ทั้งแบบจำลองสี RGB, Indexed Color, Gray Scale และ Bitmap เป็นรูปแบบที่มีการเก็บข้อมูล 4 บิต และ 8 บิต ต่อหนึ่งจุดภาพ

2) JPG หรือ JPEG (Joint photographic experts group)

เป็นรูปแบบของไฟล์ภาพที่ใช้กันมาก เพื่อแสดงภาพที่อยู่ในแบบจำลองสี Indexed color และรูปภาพที่ไฟล์เอกสารแบบ HTML (Hypertext markup language) ซึ่งนิยมใช้กันมากในการทำเว็บไซต์ และบริการออนไลน์ต่าง ๆ ไฟล์แบบ JPEG นี้รองรับโหมดสีแบบ CMYK, RGB, Gray scale

2.2 ประวัติสเตกาโนการพีและการฝังลายน้ำ

2.2.1 ประวัติสเตกาโนการพี

สเตกาโนการพี (Steganography) มาจากคำในภาษากรีก “Stegano” ที่หมายถึง “Covered” และ “graphia” ที่หมายถึง “writing” สเตกาโนการพีเป็นศาสตร์ของการซ่อนข้อมูลข่าวสารในการสื่อสารซึ่งยังคงมีอยู่จนถึงปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของสเตกาโนการพีคือ การซ่อนข้อมูลข่าวสารไว้ภายในข้อมูลที่ไม่เป็นที่น่าสงสัย ซึ่งทำให้เป็นการยากที่จะตรวจสอบได้ว่ามีข่าวสารที่เป็นความลับซ่อนอยู่ภายใน ตัวอย่างของสองเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับเทคนิค

สเตกาโนกราฟี ซึ่งถูกบันทึกไว้ในพงศาวดารของ Herodotus (1996) เมื่อ 440 ปีก่อนคริสตกาล เรื่องแรกกล่าวถึง Demeratus ต้องการเตือน Sparta ว่า Xrses เตรียมพร้อมจะบุกโจมตีดินแดนของกรีก เขาได้ใช้วิธีการซ่อนสารลับลงแผ่นบรอนซ์ที่มีแฉกเคลือบอยู่ (ใช้สำหรับเขียนหนังสือ) ด้วยวิธีการขูดแฉกที่เคลือบอยู่บนแผ่นบรอนซ์ จากนั้นเขียนสารลับไว้บนบางส่วนของแผ่นบรอนซ์แล้วก็ทาแฉกทับกลับบนแผ่นบรอนซ์ เสร็จแล้วจึงนำไปส่งผ่านทหารยามไปได้โดยง่าย เรื่องที่สองมีผู้ตีชาวเปอร์เซียชื่อว่า Histiaeus ต้องการส่งสารลับไปยังเมือง Miletus โดยทำการโกนผมทาสของเขาออกและสักข่าวสารอันเป็นความลับไว้บนหัวของทาส หลังจากที่เส้นผมของทาสผู้นั้นยาวขึ้นปกปิดข้อความเหล่านั้น จึงส่งให้ทาสผู้นั้นเดินทางไปยังเมือง Miletus เมื่อไปถึงจึงให้โกนหัวทาสผู้นั้นเพื่อเปิดเผยสารลับนั้นแก่ Aristagoras ผู้สำเร็จราชการแห่งเมือง Miletus หลังจากนั้น Aristagoras จึงเริ่มก่อการจลาจลต่อกษัตริย์เปอร์เซีย

2.2.2 ประวัติลายน้ำ

จุดกำเนิดของการฝังลายน้ำเกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1282 ที่เมือง Fabirano ประเทศอิตาลี สิ่งที่คิดในตอนนั้นคือทำอย่างไรที่จะแสดงเครื่องหมายที่มองไม่เห็นบนแผ่นกระดาษได้ เนื่องจากในสมัยนั้นมีโรงงานทำกระดาษมากถึง 40 โรงงาน จึงเริ่มมีการสร้างเครื่องหมายประจำตัวขึ้นในระหว่างขั้นตอนการทำกระดาษ โดยใส่ลายเส้นบาง ๆ ลงที่แม่พิมพ์ของกระดาษ ทำให้แผ่นกระดาษเกิดเป็นแถบเส้นบาง ๆ ที่มีความโปร่งใส ซึ่งมีจุดประสงค์ให้ลายน้ำดังกล่าวเป็นเครื่องหมายการค้าของโรงงานผู้ทำกระดาษแผ่นนั้นขึ้นมา จนกระทั่งปลายศตวรรษที่ 18 การฝังลายน้ำบนกระดาษถูกนำมาใช้งานกันอย่างแพร่หลายทั้งในทวีปยุโรปและทวีปอเมริกา ในเวลาต่อมาได้นำการฝังลายน้ำมาใช้ป้องกันการปลอมแปลงธนบัตร แสตมป์และเอกสารชนิดอื่นๆ งานวิจัยเกี่ยวกับการฝังลายน้ำดิจิทัลได้รับการตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1990 โดย Tanaka และคณะ (1990) ได้นำเสนอวิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลบนรูปภาพ หลังจากนั้นก็มีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการฝังลายน้ำดิจิทัลถูกตีพิมพ์มากมายจนถึงในปัจจุบัน

2.2.3 ความแตกต่างระหว่างสเตกาโนกราฟีและการฝังลายน้ำ

เป้าหมายหลักของวิธีสเตกาโนกราฟีคือการฝังข้อมูลที่เป็นความลับลงในข้อมูลหลักภายใต้สมมุติฐานที่ว่าบุคคลอื่นไม่สามารถล่วงรู้ข้อมูลลับที่ถูกฝังไว้ในข้อมูลหลักได้ ผลลัพธ์โดยทั่วไปของวิธีนี้จะไม่คงทนนัก ตัวอย่างเช่น ถ้าข้อมูลหลักที่ผ่านการฝังข้อมูลลับมีความเสียหายหรือเปลี่ยนแปลงไปจะไม่สามารถถอดข้อมูลลับคืนกลับมาได้

ส่วนเป้าหมายหลักของวิธีการฝังลายน้ำนั้น นอกจากที่บุคคลอื่นไม่สามารถตรวจสอบได้ว่ามีข้อมูลลับฝังอยู่ในข้อมูลหลักหรือไม่แล้ว ข้อมูลลับที่ถูกฝังอยู่จะยังต้องมีความคงทนต่อการลบทำลายหรือแก้ไขข้อความที่ซ่อนอยู่หากถูกตรวจพบอีกด้วย ผลลัพธ์ของวิธีนี้จะมีความคงทนมากกว่าวิธีสเตกาโนกราฟี ที่มุ่งเน้นเพียงการซ่อนข้อมูลเป็นหลัก

2.3 ลายน้ำดิจิทัล

ลายน้ำดิจิทัลคือข้อมูลดิจิทัลที่ถูกฝังลงในสื่อดิจิทัล เช่น ตัวอักษร รูปภาพ รูปภาพกราฟิก รูปภาพเคลื่อนไหวที่สร้างขึ้น เสียง วิดิทัศน์ และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น เพื่อใช้แสดงความเป็นเจ้าของ ติดตาม และป้องกันการละเมิดสิทธิ์ทางปัญญา (สุพจน์ นิตยสุวรรณ, 2545) ทั้งในลักษณะที่สามารถมองเห็นได้ จะแสดงให้เห็นลายน้ำดิจิทัลได้อย่างชัดเจน และลักษณะที่ไม่สามารถมองเห็นได้ ซึ่งจะต้องใช้วิธีการเฉพาะเพื่อการสืบค้น โดยลายน้ำดิจิทัลทั้งสองแบบจะต้องไม่สามารถถูกดึงออกจากสื่อได้โดยง่าย (Petitcolas, Anderson และ M. G. Kuhn, 1998; Swanson, Kobayashi และ Tewfik, 1998; Fridrich, 1999)

2.3.1 ประเภทของลายน้ำดิจิทัล

ประเภทของลายน้ำดิจิทัลสามารถจำแนกได้ตามปัจจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

ก. จำแนกตามการรับรู้ของสายตามนุษย์ (Human perception)

การรับรู้ของสายตามนุษย์สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท

1) ลายน้ำดิจิทัลแบบมองเห็นได้ (Visible watermark)

จะเป็นการฝังลายน้ำดิจิทัลลงในภาพต้นฉบับโดยตรง เมื่อฝังลายน้ำดิจิทัลเข้าไปแล้วจะต้องไม่รบกวนภาพต้นฉบับหรือรบกวนให้น้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (Swanson, Kobayashi และ Tewfik, 1998) นั้นหมายถึง ยังคงมองเห็นลักษณะของภาพต้นฉบับเดิมได้อย่างชัดเจน และยังสามารถเห็นลายน้ำดิจิทัลที่แทรกลงในภาพต้นฉบับด้วย เพื่อแสดงความเป็นเจ้าของในภาพนั้นๆ บุคคลทั่วไปที่พบเห็นจะสามารถรับรู้ได้โดยทันทีว่าภาพนั้นๆ เป็นของผู้ใด นอกจากนี้ยังเป็นการยับยั้งการกระทำที่จะเป็นการละเมิดสิทธิ์ของภาพนั้นๆ แต่อย่างไรก็ตามวิธีการนี้มีข้อด้อยคือภาพต้นฉบับจะมีคุณภาพลดลง เนื่องจากลายน้ำดิจิทัลจะไปบดบังรายละเอียดของภาพต้นฉบับ แต่การฝังลายน้ำดิจิทัลในรูปแบบนี้ยังคงเป็นที่นิยมใช้ในการแสดงความเป็นเจ้าของ เพราะสามารถดำเนินการได้ง่ายและไม่ซับซ้อน ในบางครั้งความพยายามที่จะกำจัดลายน้ำดิจิทัลที่อยู่ในภาพนั้นๆออก อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพของรูปภาพซึ่งอาจจะเสียหายและมีคุณภาพต่ำลง (Yang et al., 2009; Liu และ Tsai, 2010)

2) ลายน้ำดิจิทัลแบบมองไม่เห็น (Invisible watermark)

ลักษณะที่สำคัญของการฝังลายน้ำดิจิทัลชนิดนี้ คือเมื่อทำการฝังลายน้ำดิจิทัลลงในภาพต้นฉบับแล้ว จะไม่สามารถมองเห็นลายน้ำดิจิทัลในภาพต้นฉบับ

และต้องไม่ทำให้ภาพต้นฉบับเกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือเปลี่ยนลักษณะไปจากเดิมให้น้อยที่สุด (চারুরত্নী, অমরিকা, এবং বনিতা, তিথাকর, 2545) การฝังลายน้ำดิจิทัลในรูปแบบนี้ บุคคลอื่นจะไม่สามารถล่วงรู้เลยว่ามีการฝังลายน้ำดิจิทัลซ่อนอยู่ในรูปภาพนั้นๆ หรือไม่ จึงทำให้บุคคลที่จะทำการคัดลอกย่อมกลัวการถูกติดตามและฟ้องร้องอันเนื่องมาจากลายน้ำดิจิทัลที่ซ่อนอยู่ในรูปภาพ นอกจากนี้การใช้รูปภาพที่ไม่ทราบที่มาที่ไปก็มีความระมัดระวังมากขึ้นด้วย เพราะในกรณีที่เจ้าของภาพนั้นมาพบและพิสูจน์โดยใช้ลายน้ำดิจิทัลที่ซ่อนอยู่ในภาพแสดงถึงความเป็นเจ้าของได้ ก็จะสามารถฟ้องร้องต่อบุคคลที่นำรูปภาพดังกล่าวมาใช้งาน (Wang, Wu และ Niu, 2006; Chou และ Liu, 2010)

ข. จำแนกตามโดเมนลายน้ำดิจิทัล (Watermarking domain)

ลายน้ำดิจิทัลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ตามโดเมนที่ลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ คือ โดเมนพื้นที่ และโดเมนความถี่

1) โดเมนพื้นที่ (Spatial domain)

เป็นการฝังลายน้ำดิจิทัลลงในค่าความเข้มสีของภาพต้นฉบับโดยตรง ซึ่งใช้วิธีการเลือกจุดภาพแล้วทำการปรับแต่งค่าความเข้มสี โดยพิจารณาจากตำแหน่งของจุดภาพที่อยู่ในภาพต้นฉบับนั้น ๆ เป็นสำคัญ (Mukherjee, Maitra และ Acton, 2004; Huang et al., 2005; Karybali และ Berberidis, 2006)

2) โดเมนความถี่ (Frequency domain)

เป็นการฝังลายน้ำดิจิทัลลงในโดเมนความถี่ของภาพต้นฉบับ วิธีนี้เริ่มจากการแปลงภาพให้อยู่ในโดเมนความถี่ โดยใช้วิธีการแปลง (Transform) แบบต่างๆ เช่น การแปลงฟูเรียร์ (Discrete fourier transform, DFT) (Pholsomboon และ Vongpradhip, 2004; Fan และ Sun, 2008; Kang, Dong และ Wang, 2009) หรือการแปลงโคไซน์แบบไม่ต่อเนื่อง (Discrete cosine transform, DCT) (Briassouli และ Strintzis, 2004; Das, Maitra และ Mitra, 2005; Briassouli et al., 2005) หรือการแปลงเวฟเล็ต (Discrete wavelet transform, DWT) (Lin et al., 2008; Liu และ Chou, 2009; Akhaee et al., 2009) หรือการแปลงเอสวีดี (Single value decomposition, SVD) (Liu และ Tan, 2002; WU, 2005; Chang, Tsai และ Lin, 2005; Chang, Hu และ Lin, 2007) จากนั้นทำการแก้ไขค่าเอกฐานของการแปลงที่มีค่าอยู่ในช่วงความถี่ที่เหมาะสม ซึ่งจะมีผลต่อการตัดสินใจเพื่อกำหนดปริมาณลายน้ำดิจิทัลที่จะฝังลงบนภาพต้นฉบับเพื่อให้มีความสมดุลกันระหว่างการมองเห็นและความคงทน

ค. จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ลายน้ำดิจิทัล

วัตถุประสงค์การใช้ลายน้ำดิจิทัลสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) ลายน้ำดิจิทัลแบบเปราะบาง (Fragile watermark)

เป็นวิธีที่มุ่งเน้นไปที่ความเปราะบางของลายน้ำดิจิทัล ซึ่งลายน้ำดิจิทัลที่ถูกฝังไว้ในข้อมูลจะมีความไวต่อการเสียหายและการเปลี่ยนแปลงแม้เพียงเล็กน้อย วิธีการประเภทนี้จะมีความเหมาะสมที่จะใช้ในการสร้างความน่าเชื่อถือของข้อมูลว่าเป็นของแท้ที่ไม่ได้ผ่านการเปลี่ยนแปลงแก้ไขใดๆ มาก่อน (Taheri และ Ghaemmaghami, 2005; Ping และ Zhi, 2006)

2) ลายน้ำดิจิทัลแบบคงทน (Robust Watermark)

เป็นวิธีฝังลายน้ำดิจิทัลที่ภายหลังการใส่ลายน้ำดิจิทัลแล้ว ลายน้ำดิจิทัลจะยังคงอยู่ตราบเท่าที่การโจมตีมีขนาดไม่รุนแรงเกินไป วิธีนี้จะมีความเหมาะสมกับการใช้งานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของตัวข้อมูลเนื่องจากความยากลำบากในการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อทำลายลายน้ำดิจิทัลที่ฝังอยู่ในภาพ (Calagna et al., 2006; Chandra et al., 2008)

ง. จำแนกตามข้อมูลที่เป็นสำหรับการถอดลายน้ำดิจิทัล

ตามความต้องการภาพต้นฉบับในระหว่างกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัล สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ ต้องใช้ภาพต้นฉบับ ต้องใช้ข้อมูลในภาพต้นฉบับ และไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ

1) ต้องใช้ภาพต้นฉบับ (Non-blind watermarking)

ในกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้ต้องใช้ภาพต้นฉบับ หรือในบางกรณีอาจต้องใช้ทั้งภาพต้นฉบับและลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับ โดยทั่วไปกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลทำได้โดยนำภาพต้นฉบับมาลบออกด้วยภาพที่ต้องการตรวจสอบ ข้อดีของวิธีการนี้คือลายน้ำดิจิทัลที่ฝังอยู่จะมีความทนทานสูง แต่มีข้อเสียคือต้องเก็บภาพต้นฉบับไว้ใช้ในการพิสูจน์ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บ และยังคงต้องเสียเวลาในการค้นหาและเพื่อนำภาพต้นฉบับกลับมาใช้ในการพิสูจน์แต่ละครั้ง (Chandra, 2002)

2) ต้องใช้ข้อมูลในภาพต้นฉบับ (Semi-blind watermarking)

เป็นวิธีการถอดลายน้ำดิจิทัลที่แตกต่างจากวิธีที่ผ่านมา กล่าวคือไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ แต่ยังคงต้องการข้อมูลบางส่วนของภาพต้นฉบับ เช่น ขนาดของภาพต้นฉบับ หรือคุณลักษณะทางสถิติของภาพต้นฉบับ หรือเมทริกซ์ของภาพต้นฉบับ แต่ในบางกรณีอาจต้องการใช้ลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับร่วมในการถอดด้วย ข้อดีของวิธีการนี้คือลดความ

สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บลงได้บางส่วน แต่ยังคงมีข้อเสียที่ต้องเสียเวลาในการค้นหาข้อมูล บางส่วนภาพต้นฉบับมาใช้ในระหว่างกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัล (Liu และ Tan, 2002)

3) ไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ (Blind watermarking)

เป็นวิธีการที่ไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับและลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับในการถอดลายน้ำดิจิทัลกลับคืน จากข้อดีนี้ทำให้ช่วยลดความสิ้นเปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บและยังช่วยลดเวลาที่จำเป็นต้องใช้ในการค้นหาภาพต้นฉบับลง (Chang, Hu และ Lin, 2007; Chang, Lin และ Hu, 2007; Chandra และ Srinivas, 2008)

2.3.2 คุณสมบัติที่ต้องการของลายน้ำดิจิทัล

ทุกวันนี้วิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการป้องกันลิขสิทธิ์มากขึ้น เนื่องจากสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นภาพนิ่ง วิดิทัศน์ เสียง และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแต่ละวิธีจะมีวิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามยังคงมีคุณสมบัติหลักพื้นฐานที่ต้องการเหมือนกัน สามารถแจกแจงรายละเอียดคุณสมบัติที่ต้องการต่างๆ บนภาพได้ดังต่อไปนี้

ก. คุณสมบัติที่ต้องการของลายน้ำแบบคงทน

- 1) หลังการฝังลายน้ำดิจิทัลแล้ว คุณภาพของรูปภาพไม่ควรลดลงมาก
- 2) เมื่อนำภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่มาถูกโจมตี โดยวิธีการประมวลสัญญาณต่าง ๆ ทั้งแบบเชิงเส้นและแบบไม่เป็นเชิงเส้น รวมถึงการบีบอัดแบบมีการสูญเสีย วิธีการเหล่านี้ต้องไม่สามารถทำให้ลายน้ำดิจิทัลหายไปหรือถูกทำลายได้
- 3) แม้ลายน้ำดิจิทัลบางส่วนจะหายไป ลายน้ำดิจิทัลที่คงอยู่ต้องชัดเจนพอที่จะสามารถระบุเจ้าของผลงานที่แท้จริงได้
- 4) นอกจากเจ้าของผลงานแล้ว บุคคลอื่นต้องไม่สามารถถอดลายน้ำดิจิทัลออกได้ แม้จะใช้วิธีการเปรียบเทียบระหว่างภาพเดียวกันที่ถูกฝังลายน้ำดิจิทัลคนละตัว
- 5) การทำลายลายน้ำดิจิทัลในภาพนั้น อาจทำได้ต่อเมื่อภาพถูกโจมตีด้วยวิธีการใดๆ จนคุณภาพของภาพลดต่ำลงถึงขั้นที่ไม่อาจใช้การใดๆ ได้อีก

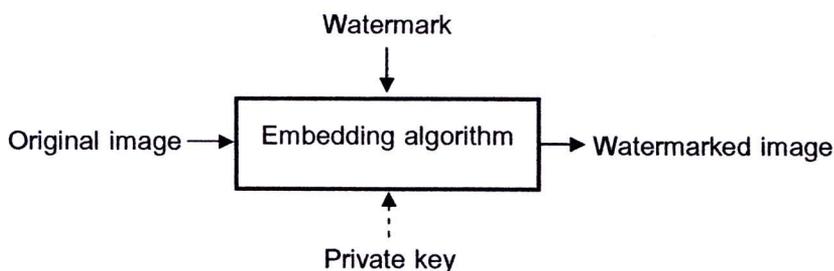
ข. คุณสมบัติที่ต้องการของลายน้ำแบบเปราะบาง

สำหรับการฝังลายน้ำแบบเปราะบางนั้น จำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ต้องการเพิ่มเติมจากคุณสมบัติที่ต้องการของลายน้ำแบบคงทน ดังนี้

- 1) สามารถตรวจสอบการปลอมแปลงที่เกิดขึ้นกับรูปภาพได้
- 2) สามารถระบุตำแหน่งที่ถูกเปลี่ยนแปลงหรือบริเวณที่ถูกแก้ไขบนรูปภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ได้

2.3.3 การฝังลายน้ำดิจิทัล (Watermark embedded)

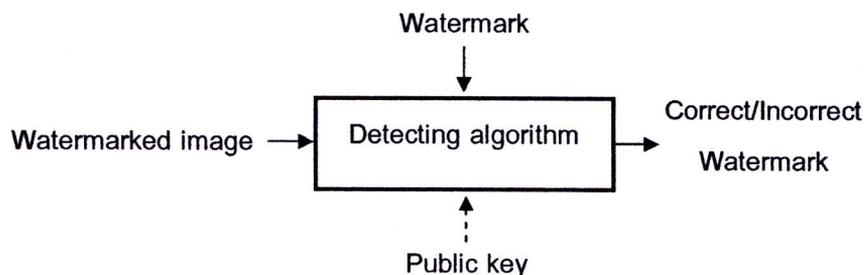
การฝังลายน้ำดิจิทัลคือกระบวนการใส่ลายน้ำดิจิทัลให้ฝังเข้าอยู่ในสื่อดิจิทัลต้นฉบับ โดยให้มีจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้และไม่ทำให้คุณภาพของสื่อเสียหายไป อีกทั้งจะต้องคงทนต่อการโจมตีทำลายทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ข้อมูลเข้า (Input) ของกระบวนการฝังลายน้ำดิจิทัลนี้จะประกอบด้วย ภาพต้นฉบับ ลายน้ำดิจิทัลที่จะนำมาใส่ลงในภาพต้นฉบับ และในบางกรณีจำเป็นต้องใช้รหัสลับส่วนตัว (Private key) ด้วย (Petiteolas, Anderson และ Kahn, 1999) ภาพทั้งสองส่วนนี้จะถูกนำเข้าสู่กระบวนการแทรก (Embedding algorithm) หลังจากผ่านกระบวนการดังกล่าวแล้วข้อมูลผลลัพธ์ (Output) ที่ได้ก็คือภาพผลลัพธ์ที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ ดังแสดงในรูปที่ 2.14

รูปที่ 2.14 การฝังลายน้ำดิจิทัลลงในภาพต้นฉบับ

2.3.4 การตรวจหาลายน้ำดิจิทัล (Watermark detection)

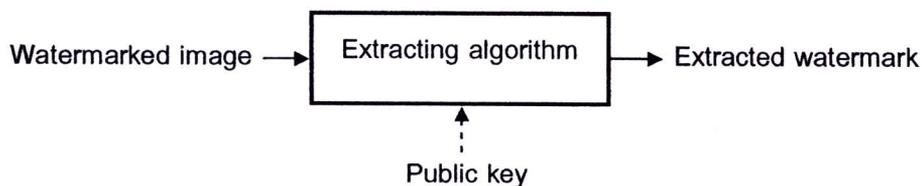
เมื่อมีความต้องการพิสูจน์ความเป็นเจ้าของ โดยเฉพาะในกรณีที่เป็นการฝังลายน้ำดิจิทัลแบบไม่สามารถมองเห็นได้นั้น จะเริ่มต้นด้วยการตรวจหาว่าในภาพที่ต้องสงสัยนั้นมีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่หรือไม่ โดยใช้กระบวนการ ดังแสดงในรูปที่ 2.15 ข้อมูลเข้าของกระบวนการตรวจหาลายน้ำดิจิทัลนี้คือภาพที่ต้องสงสัยว่ามีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ ลายน้ำดิจิทัลในบางกรณีอาจมีรหัสลับหรือภาพต้นฉบับด้วย

รูปที่ 2.15 การตรวจหาลายน้ำดิจิทัลที่อาจฝังอยู่ในภาพต้นฉบับ

2.3.5 การถอดลายน้ำดิจิทัล (Watermark extraction)

ในกรณีที่ตรวจพบลายน้ำดิจิทัลในภาพนั้น ขั้นตอนถัดมาก็คือการถอดลายน้ำดิจิทัล การถอดลายน้ำดิจิทัลจะมีแนวทางปฏิบัติอยู่ 2 แบบ แบบแรกคือการถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ (Blind watermarking) เกิดขึ้นเมื่อในบางกรณีที่ไม่สามารถหาภาพต้นฉบับได้ อีกแบบหนึ่งเป็นการถอดลายน้ำดิจิทัลที่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ ซึ่งทั้งสองรูปแบบเป็นกระบวนการที่ทำให้ได้ลายน้ำดิจิทัลและภาพต้นฉบับก่อนถูกฝังลายน้ำดิจิทัลกลับคืนมา ดังแสดงในรูปที่ 2.16

รูปที่ 2.16 การถอดลายน้ำดิจิทัลออกจากภาพผลลัพธ์ที่ลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่

2.3.6 เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัล

ก. การแทนบิตที่มีความสำคัญน้อยที่สุด (Least significant bit replacement, LSB)

การแทนบิตที่มีความสำคัญน้อยที่สุดเป็นเทคนิคที่มีแนวคิดพื้นฐานที่สุดในการฝังลายน้ำดิจิทัล ซึ่งใช้วิธีการเข้าไปแก้ไขบิตต่ำสุดของแต่ละจุดภาพที่อยู่ในภาพต้นฉบับ โดยการแทนที่แต่ละบิตของภาพต้นฉบับเดิมด้วยบิตของลายน้ำดิจิทัล (Petitcolas, Anderson และ M. G. Kuhn, 1998; Swanson, Kobayashi และ Tewfik, 1998; Fridrich, 1999) ข้อดีของวิธีนี้คือสามารถฝังข้อมูลของลายน้ำดิจิทัลได้จำนวนมาก และเป็นวิธีการที่ไม่ซับซ้อนทำให้ไม่ต้องการเวลาในการคำนวณมาก แต่ในขณะเดียวกันมีข้อเสียคือความคงทนต่อการถูก

เปลี่ยนแปลงแก้ไขบนตัวรูปภาพของวิธีการนี้ก็มีน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย ซึ่งในเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิตอลที่พัฒนาขึ้นในยุคแรกๆ ส่วนใหญ่จะอาศัยแนวคิดดังกล่าว

ข. การปรับแต่งค่าความสว่างในแต่ละคู่ของจุดภาพ (Patchwork)

เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิตอลวิธีที่สองเป็นวิธีการเชิงสถิติ ภายใต้สมมติฐานที่ว่าแต่ละจุดภาพภายในรูปภาพมีค่าความสว่างเฉลี่ยเป็น 0 และเป็นอิสระจากกัน ดังนั้นหากทำการเลือกจุดภาพขึ้นมาจำนวนสองกลุ่ม (a และ b) อย่างสุ่มแล้ว ผลต่างของค่าเฉลี่ยของความสว่างจากทั้งสองกลุ่มควรมีค่าเข้าใกล้ 0 ดังสมการที่ (2.13) (Bender, 1996)

$$\bar{x}_a - \bar{x}_b = 0 \quad (2.13)$$

เมื่อ $\bar{x}_a$ และ $\bar{x}_b$ แทนความสว่างเฉลี่ยของจุดภาพทั้งหมดที่เลือกจากบริเวณ a และ b ตามลำดับ

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว ในวิธีการฝังลายน้ำดิจิตอลนี้จะทำการปรับแต่งค่าความสว่างในแต่ละคู่ของจุดภาพให้แตกต่างกัน โดยทำการเพิ่มค่าของแต่ละจุดภาพในกลุ่ม a ด้วยค่า α ซึ่งเป็นค่าน้อยๆ และในทำนองเดียวกันก็ลดค่าของแต่ละตำแหน่งในกลุ่ม b ด้วยค่าเดียวกัน ดังนั้นผลลัพธ์ที่คาดหวังจากสมการที่ (2.13) ควรเป็นดังสมการที่ (2.14)

$$(\bar{x}_a + \alpha) - (\bar{x}_b - \alpha) = 2\alpha \quad (2.14)$$

ค่าและตำแหน่งต่างๆ ที่ทำการแก้ไขไปดังกล่าวก็จะกลายเป็นรหัสลับ (Secret key) ที่เจ้าของรูปภาพเก็บไว้เพื่อใช้พิสูจน์ลิขสิทธิ์บนตัวรูปภาพในภายหลัง วิธีการนี้มีความคงทนต่อกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าวิธีแรก แต่อย่างไรก็ดีวิธีการดังกล่าวไม่สามารถรองรับกับการแปลงเชิงเรขาคณิตต่างๆ ได้ เนื่องจากเมื่อได้ผ่านการแปลงดังกล่าวแล้วรูปภาพจะถูกประมาณค่า (Interpolate) ใหม่ ทำให้ค่าความสว่างใหม่ที่ได้ในแต่ละตำแหน่งเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

ค. Texture block coding

วิธีการนี้กระทำโดยการเลือกเอาส่วนหนึ่งของภาพไปฝังไว้ในอีกส่วนหนึ่งของภาพที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งจะเป็นผลทำให้การเปลี่ยนแปลงใดๆ ที่เกิดขึ้นกับรูปภาพจะส่งผลให้บริเวณทั้งสองดังกล่าวได้รับผลกระทบในลักษณะเดียวกัน สำหรับกระบวนการตรวจหาลายน้ำนั้น สามารถกระทำได้โดยการคำนวณหาค่าสหสัมพันธ์แบบอัตโนมัติ (Auto-correlation)

(Bender, 1996) นับว่าเป็นวิธีการที่มีความทนทานค่อนข้างสูง อย่างไรก็ตามวิธีการนี้ยังมีข้อเสียหลายประการ คือ

- 1) ไม่มีการใช้รหัสลับหรืออัลกอริทึมพิเศษซึ่งแสดงลักษณะของเจ้าของเฉพาะเจาะจง
- 2) สามารถกระทำได้กับเฉพาะบางรูปภาพที่มีส่วนคล้ายคลึงกันเท่านั้น
- 3) การตรวจหาหลายน้ำดิจิตอลอาจผิดพลาดได้ในกรณีที่รูปภาพมีส่วนที่คล้ายคลึงกันโดยบังเอิญ
- 4) ในขั้นตอนการพิจารณาเลือกพื้นผิวที่ใกล้เคียงกันภายในรูปภาพนั้น กระทำโดยการพิจารณาของมนุษย์เอง ไม่สามารถกระทำโดยอัตโนมัติได้

ง. การกระจายแถบความถี่ (Spread spectrum)

การซ่อนลายน้ำดิจิตอลโดยใช้วิธีการกระจายแถบความถี่เป็นวิธีการที่มีความทนทานสูง วิธีการดังกล่าวอาศัยทฤษฎีการมอดูเลชัน (Modulation) ในระบบสื่อสารที่เรียกว่า "Spread spectrum technique" (Pickholtz, Schilling และ Millstein, 1982) โดยวิธีการดังกล่าวใช้ขนาดความกว้างของช่องสัญญาณ (Bandwidth) ที่มากกว่าที่ใช้ในเทคนิคการมอดูเลชันแบบอื่น อันเป็นผลทำให้สามารถลดขนาดของสัญญาณที่ส่งในแต่ละช่วงความถี่ลงได้ ทำให้การส่งสัญญาณด้วยเทคนิคดังกล่าวตรวจจับได้ยาก เนื่องจากระดับสัญญาณในแต่ละย่านความถี่มีระดับต่ำมาก (อยู่ในระดับเดียวกับสัญญาณรบกวนที่มีอยู่โดยทั่วไปในช่องสัญญาณ) ซึ่งคุณสมบัติอันนี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการซ่อนลายน้ำดิจิตอลลงในรูปภาพได้ โดยการพิจารณารูปภาพที่ต้องการซ่อนเปรียบเสมือนช่องสัญญาณที่จะทำการส่งข้อมูล ในขณะที่แต่ละจุดภาพภายในรูปภาพเปรียบเสมือนสัญญาณรบกวนในระบบสื่อสาร ซึ่งในที่นี้ลายน้ำดิจิตอลจะเปรียบเสมือนกับสัญญาณข้อมูลที่ต้องการส่ง คุณสมบัติที่สำคัญของวิธีนี้คือ ลายน้ำดิจิตอลที่ถูกซ่อนลงในรูปภาพนี้จะต้องไม่ทำให้ผลลัพธ์ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจนเป็นที่สังเกตได้ซึ่งสอดคล้องกับคุณสมบัติของวิธีการกระจายแถบความถี่ดังกล่าวข้างต้น โดยการใช้วิธีการดังกล่าว ทำให้ค่าความสว่างของลายน้ำดิจิตอลสามารถกำหนดให้อยู่ในระดับที่ต่ำเพียงพอที่จะทำให้ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ นอกจากนี้คุณสมบัติที่สำคัญอีกประการหนึ่งของวิธีการกระจายแถบความถี่คือมีความคงทนต่อสัญญาณรบกวนสูง ซึ่งในกรณีของการประยุกต์ใช้เพื่อการซ่อนลายน้ำดิจิตอล จะเป็นผลทำให้ลายน้ำดิจิตอลมีความทนทานต่อกระบวนการประมวลผลภาพ ทั้งในกรณีที่กระทำ

โดยเจตนาเพื่อการทำลายตัวลายน้ำที่ซ่อนอยู่ และในกรณีอื่น ๆ เช่น เพื่อผลในด้านการปรับปรุงภาพ หรือเพื่อการลดขนาดของข้อมูล เป็นต้น (Cox et al., 1997)

การซ่อนข้อมูลโดยวิธีการกระจายแถบความถี่สามารถแสดงได้ดังสมการต่อไปนี้

$$I'(x, y) = I(x, y) + \alpha \sum_{i=1}^N w_i S_i(x, y) \quad (2.15)$$

โดยที่	α	=	ค่ากำหนดความเข้มของสัญญาณ (Amplitude factor)
	N	=	จำนวนของรหัส Spreading code
	w_i	=	ข้อมูลที่จะซ่อนลำดับที่ i
	S_i	=	Spreading code ลำดับที่ i

สำหรับการตรวจหาและดึงเอาข้อมูลกลับคืนมานั้น ข้อมูล w_i ใดๆ จะสามารถดึงกลับมาได้โดยใช้สมการที่ (2.15) อย่างไรก็ตาม วิธีที่นำเสนอ (Cox et al., 1997) ยังมีข้อเสียในขั้นตอนการตรวจหาลายน้ำดิจิทัล ซึ่งในกรณีที่รูปภาพได้ผ่านกระบวนการแปลงบางอย่างมา โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงในเชิงเรขาคณิต จำเป็นจะต้องมีการผันกลับกระบวนการแปลงที่เกิดขึ้นกับรูปภาพนั้น (เช่น หมุนรูปภาพกลับด้วยมุม $-\theta$ หากภาพดังกล่าวถูกหมุนไปจากแกนเดิมเป็นมุม θ เป็นต้น) ซึ่งทำให้เพิ่มความซับซ้อนในการตรวจสอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่ทั่วไปที่เราไม่สามารถทราบค่าของการผันกลับที่แท้จริงได้ ในกรณีดังกล่าวจำเป็นต้องมีการคำนวณเป็นจำนวนมากเพื่อทำการประมาณค่าของกระบวนการผันกลับดังกล่าว นอกจากนี้แล้ววิธีการดังกล่าวยังจำเป็นต้องใช้รูปภาพต้นฉบับในการเปรียบเทียบเพื่อตรวจหาลายน้ำดิจิทัลอีกด้วย ซึ่งทำให้สิ้นเปลืองเนื้อที่ในการจัดเก็บ ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการค้นหารูปภาพดังกล่าวด้วย (สิริพร ผลสมบูรณ์, 2547)

2.3.7 เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพ

- ก. เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพของวิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลนั้น ประยุกต์ใช้เกณฑ์การวัดคุณภาพของภาพ (Image quality) (Katzenbeisser และ Petitcolas, 1999) โดยแบ่งออกเป็น

1) เกณฑ์เชิงคุณภาพ (Subjective fidelity criteria)

เพื่อวัดประสิทธิภาพการมองเห็นด้วยตามนุษย์ มีวิธีการคือสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมาทำการทดลอง โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มคนที่มีพื้นฐานด้านการประมวลผลภาพและกลุ่มคนที่ไม่มีความรู้พื้นฐานด้านนี้มาก่อน ขั้นต่อมาคือให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองมา

พิจารณาภาพที่ฝังภาพลายน้ำดิจิทัลแล้วพร้อมกัน จากนั้นให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด (Subjective fidelity scoring scale) แต่วิธีนี้มีข้อเสียคือผลการทดลองจะไม่มีมาตรฐานเพียงพอ ทั้งนี้อาจเกิดจากกลุ่มตัวอย่างมีความลำเอียงในการให้คะแนนหรืออาจเกิดจากประสิทธิภาพการมองเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เช่น คนตาบอดสีบางสี

2) เกณฑ์เชิงปริมาณ (Objective fidelity criteria)

การใช้การคำนวณทางคณิตศาสตร์เป็นเกณฑ์วัดผลการทดลอง ข้อดีคือสะดวกต่อการใช้งาน เช่น การใช้ค่า $PSNR$ (Peak signal-to-noise ratio) ในการวัดความผิดเพี้ยนของภาพที่ผ่านการฝังลายน้ำดิจิทัลแล้วเทียบกับภาพต้นฉบับ และการวัดสัดส่วนความเหมือนของลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกได้ทั้งก่อนและหลังการโจมตีเชิงสัญญาณเปรียบเทียบกับลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับใช้ค่าเอกฐานสหสัมพันธ์

การวัดประสิทธิภาพของการฝังลายน้ำดิจิทัลสำหรับงานวิจัยนี้ ใช้เกณฑ์เชิงปริมาณเป็นเกณฑ์การวัดผลการทดลองซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน ตามกระบวนการวิจัย คือกระบวนการฝังลายน้ำดิจิทัล ใช้ค่า $PSNR$ เป็นเกณฑ์การวัดผลการทดลอง กระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลใช้การวัดสัดส่วนความเหมือนและอัตราความผิดพลาดเป็นเกณฑ์การวัดผลการทดลอง

- ข. การตรวจสอบหาค่าความผิดเพี้ยนของภาพโดยใช้ค่า $PSNR$ เป็นตัววัดเกณฑ์เชิงปริมาณที่ใช้ประเมินค่าสัญญาณรบกวน (ลายน้ำดิจิทัล) ที่ฝังเพิ่มลงไป ในสัญญาณหลัก(ภาพต้นฉบับ) โดยมีหน่วยวัดเป็นเดซิเบล (dB :Decibel) ซึ่งวิธีคำนวณแสดงได้ดังสมการที่ 2.16 และสมการที่ 2.17 ตามลำดับ

$$PSNR = 10 \log_{10} \left(\frac{255^2}{MSE} \right) \text{ dB} \quad (2.16)$$

เมื่อค่า MSE (Mean-squared-error) เขียนได้ดังนี้

$$MSE = \frac{\sum (f_w(x, y) - f(x, y))^2}{n} \quad (2.17)$$

เมื่อค่า $f_w(x, y)$ เป็นภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่

$f(x, y)$ เป็นภาพต้นฉบับ

n เป็นจำนวนจุดภาพในภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่และภาพต้นฉบับ

โดยคุณภาพการผิดเพี้ยนของภาพผลลัพธ์ที่ผ่านการฝังลายน้ำดิจิทัลแล้ว จะแปรผกผันตามค่า $PSNR$ คือหากค่า $PSNR$ น้อยแสดงว่าภาพมีการผิดเพี้ยนจากภาพต้นฉบับมากและหากค่า $PSNR$ มากแสดงว่าภาพมีการผิดเพี้ยนน้อย

- ค. การวัดค่าความเหมือนของภาพ (Similarity measurement) ด้วยค่า NC คือ จะใช้วัดค่าความเหมือนระหว่างลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับและลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาได้ทั้งก่อนและหลังผ่านการโจมตีแล้ว โดยค่าผลลัพธ์ที่ได้จะอยู่ในช่วงระหว่างค่า 0 ถึงค่า 1 สำหรับวิธีการคำนวณค่าความเหมือนของภาพ 2 มิติ สามารถทำได้ตามสมการที่ (2.18)

$$NC = \frac{\sum_i \sum_j W_{(i,j)} - W'_{(i,j)}}{\sum_i \sum_j [W_{(i,j)}]^2} \quad (2.18)$$

เมื่อ $W_{(i,j)}$ และ $W'_{(i,j)}$ แทนค่าความเข้มสีของจุดภาพ ณ ตำแหน่ง (i, j) ในลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับและลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาตามลำดับ โดยคุณภาพของลายน้ำดิจิทัลจะแปรผันตามค่าความเหมือนของภาพกล่าวคือค่าความเหมือนสูงมากเท่าใด แสดงว่าลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาจะเหมือนกับภาพต้นฉบับมากขึ้นด้วยเช่นกัน

- ง. การวัดค่าอัตราความผิดพลาดของภาพ (Bit error rate) จะใช้ค่า BER เป็นตัวแสดงอัตราความผิดพลาดของจำนวนบิตลายน้ำดิจิทัลที่ถอดได้ไม่ถูกต้อง จากจำนวนบิตลายน้ำดิจิทัลทั้งหมดที่ฝังลงไป โดยค่าผลลัพธ์ที่ได้จะอยู่ในช่วงระหว่างค่า 0 % ถึงค่า 100% ซึ่งวิธีการคำนวณนั้น แสดงได้ดังสมการที่ (2.19)

$$BER = \left(\frac{1}{M_w \cdot N_w} \cdot \sum_{b=1}^{M_w \cdot N_w} (W_b \oplus W'_b) \right) \cdot 100\% \quad (2.19)$$

เมื่อ W_b และ W'_b แทนบิตของลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับที่ฝังอยู่และบิตของลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาตามลำดับ โดย M_w และ N_w แทนจำนวนขนาดกว้างยาวของลายน้ำดิจิทัล เมื่อเครื่องหมาย $\oplus$ แทนการกระทำ Exclusive-OR ซึ่งของคุณภาพของลายน้ำดิจิทัลที่ถอดได้จะแปรผันตามค่า BER คือถ้าค่า BER ต่ำแสดงว่าลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาได้มีการผิดเพี้ยนจากลายน้ำดิจิทัลต้นฉบับน้อย

2.3.8 การประยุกต์ใช้ลายน้ำดิจิทัล

ในปัจจุบันได้มีการนำเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนภาพเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสามารถชี้หรือแสดงให้เห็นได้ว่าใครคือผู้ที่เป็นเจ้าของหรือผู้เก็บรักษาผลงาน เมื่อมีการทำซ้ำตัวลายน้ำดิจิทัลที่ติดไปกับภาพต้นฉบับจะถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในการชี้ตัวผู้กระทำผิดได้ (Bender, 1996) โดยสามารถแบ่งออกโดยได้ 3 กลุ่มหลักๆ ดังนี้

ก. การใส่คำอธิบายภาพ

เป็นการประยุกต์ใช้ลายน้ำดิจิทัลในรูปแบบของการใส่คำอธิบาย (Caption) ลงในภาพต้นฉบับ เพื่อช่วยในการค้นหารูปภาพ โดยลายน้ำดิจิทัลจะทำหน้าที่บรรจุคำอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับชื่อ วัน เวลา และสถานที่ ลงไปในภาพที่ไม่ต้องการความคงทนต่อการแก้ไข เช่น ภาพเอ็กซเรย์ในทางการแพทย์ ซึ่งลายน้ำดิจิทัลจะทำการบันทึกข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ของคนไข้ลงในภาพเอ็กซเรย์ ไม่ว่าจะเป็นชื่อคนไข้ วัน เวลา ที่มาเข้ารับรักษา ชื่อสถานพยาบาล ดังนั้นวิธีนี้จะช่วยเพิ่มความเร็วในการค้นหาภาพเอ็กซเรย์ของคนไข้ และช่วยลดความผิดพลาดในกรณีที่ข้อมูลของคนไข้กับภาพเอ็กซเรย์ไม่ตรงกัน

ข. การป้องกันการคัดลอก

เป็นการนำเทคนิคลายน้ำดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการติดตามการใช้หรือการคัดลอกผลงาน โดยใช้ลายน้ำดิจิทัลที่ฝังติดไปกับภาพต้นฉบับเป็นตัวกำหนดสิทธิ์ในการครอบครอง เช่น ผู้ซื้อผลงานภาพศิลปะนี้มีสิทธิ์ในการครอบครองเท่านั้น หรือผู้ซื้อผลงานนี้มีสิทธิ์ทั้งในการครอบครองและจำหน่าย เมื่อมีการละเมิดลิขสิทธิ์เกิดขึ้น ลายน้ำดิจิทัลที่ฝังอยู่จะถูกนำมาใช้เป็นหลักฐานในการพิสูจน์สิทธิ์และช่วยในการชี้ตัวผู้กระทำผิดได้ ตัวอย่างเช่น ในกรณีที่ผู้ละเมิดได้รับสิทธิ์เพียงครอบครอง แต่กลับนำภาพดังกล่าวไปจำหน่าย

ค. การรับรองความถูกต้อง

การประยุกต์ใช้ลายน้ำดิจิทัลรูปแบบสุดท้าย เป็นการนำเทคนิคลายน้ำดิจิทัลมาใช้ในการรับรองความถูกต้องของข้อมูล เช่น กรณีของภาพสแกนเอกสารทางการเงินของบริษัท เมื่อถูกผู้ประสงค์ร้ายทำการดัดแปลงให้ตัวเลขภายในภาพสแกนมีความหมายบิดเบือนไปจากความเป็นจริง มีผลทำให้บริษัทได้รับความเสียหาย ซึ่งปัญหานี้สามารถป้องกันได้โดยการนำลายน้ำดิจิทัลแบบเปราะบางมาประยุกต์ใช้ในการตรวจสอบรับรองความถูกต้องของข้อมูล เนื่องจากลายน้ำดิจิทัลที่ถูกฝังไว้ในข้อมูลจะมีความไวต่อการเสียหาย และสามารถตรวจสอบบริเวณที่ถูกเปลี่ยนแปลงได้

2.4 การแปลงเอสวีดี (Singular value decomposition, SVD)

เอสวีดี (SVD) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีประสิทธิภาพในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีบทของพีชคณิตเชิงเส้น เริ่มแรกเอสวีดีถูกนำมาใช้ในการบีบอัดภาพ (Andrews และ Patterson, 1976; Yang และ Lu, 1995; Adriana และ Stanley, 2002; Wongsawat et al., 2004) ต่อมาได้มีการนำมาใช้ในการฝังลายน้ำดิจิทัลอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้จึงเหมาะสมมากที่นำไปใช้ในการวิเคราะห์เมทริกซ์ ในการแปลงเอสวีดีเมทริกซ์หนึ่งสามารถจะถูกแยกออกเป็นสามเมทริกซ์ที่มีขนาดเดียวกับเมทริกซ์ต้นฉบับ จากมุมมองของพีชคณิตเชิงเส้น รูปภาพเป็นอาร์เรย์ของจำนวนสมาชิกสเกลาร์ที่ไม่เป็นลบ ซึ่งสามารถถือว่าเป็นเมทริกซ์ เช่น

ให้ A เป็นรูปภาพสี่เหลี่ยมจัตุรัสที่มีขนาด $N \times N$, การแปลงเอสวีดีสามารถจะแยกเมทริกซ์ A ออกเป็นสามเมทริกซ์ที่มีขนาดเดียวกับเมทริกซ์ต้นฉบับ เป็นดังนี้

$$\begin{aligned} A &= USV^T \\ &= [u_1, u_2, \dots, u_N] \times [\sigma_1, \sigma_2, \dots, \sigma_N] \times [v_1, v_2, \dots, v_N]^T \\ &= \sum_{i=1}^N \sigma_i u_i v_i^T \end{aligned} \quad (2.20)$$

โดยที่ U และ V เป็นเมทริกซ์มุมฉาก (Orthogonal matrices) ที่มีขนาด $N \times N$ และ $N \times N$ ตามลำดับ S เป็นเมทริกซ์ทแยงมุม (Diagonal matrix) ที่มีขนาด $N \times N$ นั่นคือ สมาชิกทุกตัวที่มีค่าไม่เป็นศูนย์จะเรียกว่าเอกฐานของเมทริกซ์ (ขนาดของเมทริกซ์ A) และสมาชิกเอกฐานจะเรียงลำดับจากมากไปน้อย โดยที่สมาชิกแรกในตำแหน่งแนวทแยงมุมจะมีค่ามากที่สุด $\sigma_i > \sigma_{i+1}$ สดมภ์ของเมทริกซ์ U และ V จะเรียกว่าค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายและค่าเอกฐานเวกเตอร์ขวาตามลำดับ

ก. ตัวอย่างเอสวีดี

เป็นตัวอย่างเพื่ออธิบายการแปลงเอสวีดี กำหนดให้

$$A = \begin{bmatrix} 162 & 161 & 157 & 161 \\ 162 & 161 & 157 & 161 \\ 163 & 155 & 159 & 160 \\ 159 & 157 & 159 & 157 \end{bmatrix}$$

หากการดำเนินการเอวีดีถูกนำไปใช้บนเมทริกซ์นี้แล้ว เมทริกซ์ A จะถูกแยกออกเป็นสามเมทริกซ์ที่มีขนาดเท่ากันดังต่อไปนี้

$$U = \begin{bmatrix} -0.5025 & -0.4767 & 0.1423 & 0.7071 \\ -0.5025 & -0.4767 & 0.1423 & -0.7071 \\ -0.4994 & 0.6849 & 0.5306 & 4.2616e-15 \\ -0.4955 & 0.2766 & -0.8234 & -2.6056e-15 \end{bmatrix}$$

$$S = \begin{bmatrix} 637.7837 & 0 & 0 & 0 \\ 0 & 5.2063 & 0 & 0 \\ 0 & 0 & 3.1384 & 0 \\ 0 & 0 & 0 & 1.6369e-15 \end{bmatrix}$$

$$V = \begin{bmatrix} -0.5065 & 0.2256 & 0.5264 & 0.6446 \\ -0.4971 & -0.7499 & -0.3920 & 0.1920 \\ -0.4954 & 0.6150 & -0.6032 & -0.1120 \\ -0.5010 & -0.0922 & 0.4533 & -0.7315 \end{bmatrix}$$

สมาชิกทุกตัวในแนวทแยงมุมของเมทริกซ์ S นี้เป็นเอกฐานและเราสังเกตเห็นว่าสมาชิกเอกฐานเหล่านี้จะมีการเรียงลำดับจากมากไปน้อย: $637.7837 \geq 5.2063 \geq 3.1384 \geq 1.6369e-15$

ข. คุณสมบัติของเอวีดี

โดยทั่วไปถ้า A เป็นเมทริกซ์ใด ๆ จะมีเอกฐานหลายค่า เอกฐานตัวแรกมักจะมีค่ามากที่สุด เอกฐานตัวสุดท้ายจะมีค่าน้อยมาก และจำนวนของเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์จะเป็นขนาดของเมทริกซ์ A (Andrews และ Patterson, 1976) เอวีดีนั้นมีลักษณะเฉพาะทางคณิตศาสตร์ที่เด่นอยู่หลายประการ จึงมีการนำคุณสมบัติของเอวีดีมาใช้ประโยชน์ในการฝั้งลายน้ำดิจิทัลสามารถแจกแจงได้ ดังนี้ (Chang, Tsai และ Lin, 2005; Zhou, Tang และ Tang, 2006)

- 1) ขนาดของเมทริกซ์จากการแปลงเอวีดีจะไม่ตายตัว นั่นคือสามารถเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัสหรือสี่เหลี่ยมผืนผ้าก็ได้

- 2) เอกฐานของภาพมีเสถียรภาพดีมาก กล่าวคือแม้มีการรบกวนถูกเพิ่มเข้าไปในรูปภาพ เอกฐานของภาพจะไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมากนัก
- 3) เอกฐานแสดงคุณลักษณะความสว่างหรือความเข้มสีของภาพ ในขณะที่คู่เอกฐานเวกเตอร์แสดงถึงคุณลักษณะทางเรขาคณิตของภาพ ทำให้เอกฐานมีคุณสมบัติพิเศษเพิ่มเติมบางอย่าง เช่น ไม่ผันแปรตามการหมุน ไม่ผันแปรตามการเคลื่อนที่ และไม่ผันแปรตามการเปลี่ยนตำแหน่ง ฯลฯ

Calagna และคณะ (2006) และ Chandra และ Srinivas (2008) ได้นำเสนอการวิเคราะห์ผลกระทบของความบิดเบือน อันเกิดจากการประมวลผลกับรูปภาพในเชิงเรขาคณิตบนเอกฐานของภาพ:

- 1) ไม่แปรผันต่อกระบวนการเคลื่อนที่ (Translation invariant)
นำเมทริกซ์ A มาเติมขอบด้วยค่า 0 (สีดำ) ทั้งสี่ด้านของเมทริกซ์เมทริกซ์ผลลัพธ์ A_t มีเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์เท่ากับเมทริกซ์ A
- 2) ไม่แปรผันต่อกระบวนการสลับเปลี่ยน (Transpose invariant)
เมทริกซ์ A และเมทริกซ์ที่ผ่านการสลับเปลี่ยน A^T มีเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์เหมือนกัน
- 3) ไม่แปรผันต่อกระบวนการหมุน (Rotation invariant)
เมทริกซ์ A และเมทริกซ์ที่ผ่านการหมุน A_r (ทำการหมุนเมทริกซ์ A ด้วยมุมต่างๆ) มีเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์เหมือนกัน
- 4) ไม่แปรผันต่อกระบวนการพลิก (Flip invariant)
เมทริกซ์ A , แกวของเมทริกซ์ที่ผ่านการพลิก A_f และหลักของเมทริกซ์ที่ผ่านการพลิก A_{f^T} มีเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์เหมือนกัน
- 5) ไม่แปรผันต่อกระบวนการปรับขนาด (Scale resilient)
เมทริกซ์ B เป็นเมทริกซ์ A ที่ผ่านการปรับขนาดแกว โดยการทำซ้ำทุกแกวแทนที่ L_1 ครั้งสำหรับแต่ละเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์ σ ของ A , B มี $\sqrt{L_1}\sigma$ เมทริกซ์ C เป็นเมทริกซ์ A ที่ผ่านการปรับขนาดสดมภ์ โดยการทำซ้ำทุกสดมภ์แทนที่ L_2 ครั้ง สำหรับแต่ละเอกฐานที่มี

ค่าไม่เป็นศูนย์ σ ของ A, C มี $\sqrt{L_2}\sigma$ ถ้าเมทริกซ์ D ถูกปรับขนาดแถวโดย L_1 ครั้งและปรับขนาดสดมภ์โดย L_2 ครั้ง สำหรับแต่ละเอกฐานที่มีค่าไม่เป็นศูนย์ σ ของเมทริกซ์ A, D มี $\sqrt{L_1 L_2}\sigma$

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารที่เรียกว่าอินเทอร์เน็ตในปัจจุบัน ทำให้การคัดลอกข้อมูลดิจิทัลจากแหล่งหนึ่งสามารถแพร่กระจายไปทั่วโลกได้อย่างง่ายดายด้วยความง่ายดายนี้อาจก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์บนข้อมูลดิจิทัลเพิ่มขึ้นตามมา โดยผู้ละเมิดลิขสิทธิ์จึงใจทำการคัดลอกหรือแก้ไขปลอมแปลงข้อมูลดิจิทัล แล้วนำไปขายเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า เป็นเหตุให้ในปัจจุบันได้มีการป้องกันและยับยั้งปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ด้วยการนำวิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลมาใช้เพื่อคุ้มครองลิขสิทธิ์ในผลงาน หรือเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์เนื้อหาในผลงานเพิ่มมากขึ้น วิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันจำนวนมาก ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อตอบสนองการใช้งานลายน้ำดิจิทัลเพียงวัตถุประสงค์เดียวก็คือ การใช้ลายน้ำแบบเปราะบางในการตรวจสอบเพื่อรับรองความเป็นต้นฉบับ หรือการใช้ลายน้ำแบบคงทนในการพิสูจน์ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ซึ่งทำให้ผู้ที่เป็นเจ้าของจะต้องเลือกใช้ประโยชน์จากวิธีการฝังลายน้ำดิจิทัลเพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์บนผลงานได้เพียงอย่างหนึ่งอย่างใดเท่านั้น ทั้งที่ปัญหาการป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ในโลกแห่งความเป็นจริง มักจะเป็นปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์หลายวัตถุประสงค์ จึงเป็นการยากหากจะยับยั้งการละเมิดลิขสิทธิ์บนผลงานด้วยการใช้ลายน้ำเพียงวัตถุประสงค์เดียวในสภาพของการใช้งานจริง จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำเสนอหาวิธีการฝังและวิธีการถอดลายน้ำอเนกประสงค์บนรูปภาพดิจิทัล เพื่อให้สามารถนำมาใช้ตรวจสอบเพื่อรับรองความเป็นต้นฉบับและพิสูจน์ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ได้ในคราวเดียวกัน โดยวิธีการฝังและวิธีการถอดลายน้ำอเนกประสงค์ดังกล่าวจะกระทำบนเอชวีดี

จากการศึกษาค้นคว้าในรายละเอียดของวิธีการฝังและวิธีการถอดลายน้ำดิจิทัลบนภาพ พบว่ามีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้หลายชิ้น สามารถจำแนกตามประเภทของลายน้ำดิจิทัลได้เป็น 2 ประเภทคือ จำแนกตามโดเมนลายน้ำดิจิทัล และจำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ลายน้ำดิจิทัล ซึ่งผู้วิจัยขอแนะนำงานวิจัยเหล่านั้นดังต่อไปนี้

ก. จำแนกตามโดเมนลายน้ำดิจิทัล

งานวิจัยของวิธีการฝังและถอดลายน้ำดิจิทัลที่กระทำบนเอชวีดี สามารถแบ่งออกตามบริเวณค่าเอกฐานที่ถูกฝังและอัลกอริทึมที่ใช้ในการฝังได้เป็น 3 ประเภทคือ อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลบนค่าเอกฐาน (Singular values) อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลบน

ค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายหรือขวา (Left/right singular vectors) อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายหรือขวาและค่าเอกฐาน (Left/right singular vectors and singular values)

1) อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนค่าเอกฐาน

ในงานวิจัยของ Gorodetski และคณะ (2001) นำเสนอวิธีใหม่ในการฝังลายน้ำแบบมองไม่เห็นลงบนรูปภาพ วิธีการนี้เริ่มจากการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็นบริเวณ (Block) จากนั้นทำการฝังบิตของข้อมูลลายน้ำลงบนค่าเอกฐานของแต่ละบริเวณ ลายน้ำที่ฝังสามารถทนทานต่อการโจมตีแบบบีบอัดภาพที่ระดับ 40% นอกจากนี้วิธีนี้ยังสามารถทำการถอดลายน้ำโดยไม่จำเป็นต้องใช้ภาพต้นฉบับอีกด้วย วิธีการที่นำเสนอนี้ได้นำคุณสมบัติเด่นของค่าเอกฐานในเอ็สวีดีมาใช้ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงค่าเอกฐานเพียงเล็กน้อยจะไม่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของภาพที่ถูกฝังมากนัก ค่าเอกฐานนั้นทำหน้าที่แสดงคุณลักษณะความสว่างหรือความเข้มสีของภาพในเอ็สวีดี ในขณะที่คู่เอกฐานเวกเตอร์แสดงถึงคุณลักษณะทางเรขาคณิตของภาพ ตรงจุดนี้ผู้วิจัยได้ความรู้ในเรื่องคุณสมบัติที่สำคัญของเอ็สวีดี

ในปีถัดมางานวิจัยของ Lin และ Tan (2002) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนเอ็สวีดีแบบไม่แบ่งบริเวณ (Global-based SVD watermarking) ซึ่งต้องใช้ภาพต้นฉบับในการถอดลายน้ำดิจิทัล กระบวนการฝังลายน้ำดิจิทัลของวิธีการนี้ เริ่มจากนำภาพต้นฉบับ A มาแปลงด้วยเอ็สวีดี ทำให้เมทริกซ์ A ถูกแยกออกเป็นสามเมทริกซ์ที่มีขนาดเดียวกับต้นฉบับ เมทริกซ์ U , S , และ V จากนั้นนำลายน้ำดิจิทัล W มาฝังลงบนเมทริกซ์ S ต่อมาทำการแปลงเมทริกซ์ใหม่ $S + \alpha W$ ด้วยเอ็สวีดีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งจะได้เมทริกซ์ U_w , S_w และ V_w สุดท้ายทำการแปลงเอ็สวีดีกลับ $A_w = U_w S_w V_w^T$ ในกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้ต้องใช้ 3 เมทริกซ์ที่เก็บไว้ คือ U_w , S_w , V_w เริ่มจากทำการแปลงเอ็สวีดีของภาพที่ต้องการทดสอบ A'_w จากนั้นทำการถอดลายน้ำดิจิทัลโดยใช้ $(U_w S'_w V_w^T - S) / \alpha$ วิธีการนี้สามารถทนต่อการใส่สัญญาณรบกวน การใส่สัญญาณรบกวนแบบกรองความถี่ต่ำ การบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 5 หมุนภาพไป 30 องศา และการตัดภาพเป็นบางส่วน ผู้วิจัยได้ความรู้ในวิธีการฝังลายน้ำบนเอ็สวีดี

Chandra (2002) นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนเอ็สวีดีไว้ 2 เทคนิคคือ เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนเอ็สวีดีแบบไม่แบ่งบริเวณ และเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนเอ็สวีดีแบบแบ่งบริเวณ (Block-based SVD watermarking) กระบวนการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนเอ็สวีดีแบบไม่แบ่งบริเวณจะเริ่มจากนำภาพต้นฉบับ A และลายน้ำดิจิทัล W มาแปลงด้วยเอ็สวีดี ผลจากการแปลงดังกล่าวจะได้เมทริกซ์ U , S_a , V^T และเมทริกซ์ U_w , S_w , V_w^T ตามลำดับ สมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมของ S_a และ S_w แสดงด้วย $\sigma_{a1} = [\sigma_{a1}, \sigma_{a2}, \dots, \sigma_{aN}]$ และ $\sigma_w = [\sigma_{w1}, \sigma_{w2}, \dots, \sigma_{wN}]$ จากนั้นทำการฝังลายน้ำดิจิทัล

ลงบนค่าเอกฐานของ A โดยใช้สูตร $\sigma_{bi} = \sigma_{ai} + \alpha\sigma_{wi}$ เสร็จแล้วแปลงกลับเอสวีตี จะทำให้ได้ภาพผลลัพธ์ที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ในกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้จำเป็นต้องใช้ S_a ของภาพต้นฉบับและต้องใช้ U_w และ V_w ของลายน้ำดิจิทัล ขั้นแรกนำภาพที่ต้องการทดสอบมาทำการแปลงเอสวีตี แล้วทำการถอดลายน้ำดิจิทัลโดยใช้ $S'_w = (S'_b - S_a)/\alpha$ จากนั้นนำ S'_w ที่ได้มาแปลงกลับเอสวีตี $W' = U_w S'_w V_w^T$ ซึ่งจะได้ลายน้ำดิจิทัลกลับคืนมาในวิธีนี้ได้ทำการทดลองภาพที่ผ่านการฝังลายน้ำดิจิทัลกับการกรองความถี่ต่ำขนาด 3×3 และการบีบภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 25 และ 10 เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนเอสวีตีแบบแบ่งบริเวณ ลายน้ำดิจิทัลจะถูกทำการสลับตำแหน่งจุดภาพแบบสุ่มเทียมด้วยรหัสลับก่อนฝังเพื่อเป็นการเพิ่มความปลอดภัย ขั้นตอนแรกของการฝังลายน้ำดิจิทัลเริ่มจากนำภาพต้นฉบับ A_x มาแบ่งออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน แล้วนำแต่ละบริเวณของภาพต้นฉบับที่แบ่งไว้มาแปลงเอสวีตี โดยให้ S_x แทนสมาชิกในแนวเส้นทแยงมุมของ A_x จากนั้นทำการฝังบิตของลายน้ำดิจิทัล W_x ลงบนค่าเอกฐานมากที่สุดในเมทริกซ์เอส σ_{a1}^x ของแต่ละบริเวณด้วยสูตร $\sigma_{b1}^x = \sigma_{a1}^x + \alpha W_x$ ขั้นตอนสุดท้ายทำการประกอบแต่ละบริเวณกลับคืนจะทำให้ได้ภาพผลลัพธ์ที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ สำหรับกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้จำเป็นต้องใช้ภาพต้นฉบับ เริ่มจากนำภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่มาแบ่งออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน B'_x ต่อจากนั้นทำการแปลงเอสวีตีแต่ละบริเวณของภาพ ภาพที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ $\sigma_{w_{b1}}^x$ บิตของลายน้ำดิจิทัลสามารถถอดได้ด้วยสูตร $(\sigma_{w_{b1}}^x - \sigma_{a1}^x)/\alpha$ ซึ่งบิตของลายน้ำดิจิทัลที่ถอดได้ยังคงสลับตำแหน่งอยู่ หลังจากนั้นทำการสลับตำแหน่งจุดภาพของลายน้ำดิจิทัลแบบสุ่มเทียมกลับโดยใช้รหัสลับตัวเดิม ซึ่งจะทำให้ได้ภาพลายน้ำดิจิทัลกลับคืนมา ในวิธีนี้ได้ทำการทดลองภาพที่ผ่านการฝังลายน้ำดิจิทัลกับการกรองความถี่ต่ำขนาด 3×3 และการบีบภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 25 และ 10 ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการแบ่งบริเวณมาใช้ในงานวิจัยนี้

Chang, Hu และ Lin (2007) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนเอสวีตีแบบแบ่งบริเวณที่ไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับในการถอดลายน้ำดิจิทัล เริ่มด้วยการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน จากนั้นนำแต่ละบริเวณของภาพต้นฉบับที่แบ่งไว้มาแปลงเอสวีตี ขั้นต่อมาเป็นการเลือกตำแหน่งบริเวณที่ต้องการจะฝังลายน้ำดิจิทัล โดยใช้วิธีราบินส์ (Rabin's scheme) เมื่อได้ตำแหน่งที่ฝังแล้วจะทำการฝังแต่ละบิตของลายน้ำดิจิทัลลงบนตำแหน่งบริเวณที่แตกต่างกันถึง 3 ครั้ง เพื่อเป็นการเพิ่มความคงทนของลายน้ำดิจิทัลให้สูงขึ้น เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้จะใช้การปรับแต่งค่าเอกฐานในตำแหน่งแถวที่สองและแถวที่สามของเมทริกซ์เอสเท่านั้น ด้วยสมการ $\sigma_2 = \sigma_2 + \delta \times W_i$ ส่วนกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ ขั้นแรกทำการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน จากนั้นนำแต่ละบริเวณที่แบ่งไว้มาแปลงเอสวีตี ต่อมานำตำแหน่งบริเวณเดียวกันที่ถูกเลือกไว้ในตอนฝังลายน้ำมาทำการถอดลายน้ำดิจิทัล ซึ่งหาได้จากค่าความแตกต่างระหว่างค่าเอกฐานในตำแหน่งแถวที่สองและแถวที่สามของเมทริกซ์เอส

โดยใช้สมการ $\sigma w_2 - \sigma w_3 > \delta/2$ ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ตรงตามเงื่อนไขจะถอดได้ค่า "1" ออกมา ถ้าไม่ตรงเงื่อนไขจะมีค่าเท่ากับ "0" สุดท้ายนำแต่ละค่าที่ได้มาประกอบกันเป็นภาพลายน้ำดิจิทัลกลับคืนมา ซึ่งภาพผลลัพธ์ที่ได้สามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG การเจือปนภาพ การปรับภาพ การตัดภาพเป็นบางส่วน และการใส่สัญญาณรบกวนได้ ข้อดีของวิธีนี้คือสามารถถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงเนื่องจากการจัดเก็บ และช่วยลดเวลาที่ใช้จำเป็นต้องใช้ในการค้นหาภาพต้นฉบับลง ข้อเสียอยู่ที่ความคงทนต่อการถูกโจมตียังมีน้อย

ถัดมาในปีเดียวกัน Chang, Lin และ Hu (2007) ได้นำเสนองานวิจัยซึ่งขยายต่อจากงานวิจัยเดิม โดยทำการปรับปรุงเฉพาะกระบวนการฝังลายน้ำดิจิทัลใหม่จากวิธีการเดิม ที่ฝังลายน้ำดิจิทัลโดยใช้การปรับแต่งค่าเอกฐานในตำแหน่งแถวที่สองและแถวที่สามของเมทริกซ์เอส วิธีการใหม่นี้จะฝังลายน้ำดิจิทัลโดยใช้การปรับแต่งค่าเอกฐานในตำแหน่งแถวที่สองและแถวที่สี่ของเมทริกซ์เอส ซึ่งได้เพิ่มผลการทดลองการบีบอัดภาพแบบ JPEG โดยกำหนดระดับคุณภาพที่ 90, 80 และ 70 ปรากฏว่าลายน้ำดิจิทัลที่ถอดได้ยังคงมีค่า BCR (Bit correction ratio) เฉลี่ยสูงถึง 90 ข้อดีของวิธีนี้คือลายน้ำดิจิทัลที่ถอดออกมาได้มีความคงทนต่อการการบีบอัดรูปภาพแบบ JPEG มากขึ้น ส่วนข้อเสียของวิธีการนี้คือความคงทนต่อการถูกโจมตียังคงน้อยถ้าเทียบกับเทคนิคอื่นๆ ในงานวิจัยนี้ได้แนะนำการฝังลายน้ำลงในตำแหน่งแถวอื่นของเมทริกซ์เอส ซึ่งแตกต่างจากวิธีอื่นๆทั่วไปที่แนะนำฝังลายน้ำลงในตำแหน่งแถวที่หนึ่งของเมทริกซ์เอสเท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการเลือกตำแหน่งในการฝังลายน้ำมาใช้ในงานวิจัยนี้

ในงานวิจัยของ Xiaohu และ Xiaofeng (2008) ได้นำเสนอเทคนิค การฝังลายน้ำดิจิทัลบนเอสวีดีแบบแบ่งบริเวณ ลายน้ำดิจิทัลที่ใช้เป็นภาพระดับสีเทา (Grayscale watermark) เริ่มจากการนำลายน้ำมาทำการเข้ารหัสลับด้วยวิธีการอาร์โนดชาออสต์ (Arnold chaos) จากนั้นทำการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน นำแต่ละบริเวณของภาพต้นฉบับที่แบ่งไว้มาแปลงเอสวีดี จากนั้นทำการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนค่าเอกฐานในตำแหน่งแถวที่หนึ่งของเมทริกซ์เอสโดยใช้การควอนไทซ์เซชัน เสร็จแล้วแปลงกลับ เอสวีดีจะทำให้ได้ภาพผลลัพธ์ที่มีลายน้ำดิจิทัลฝังอยู่ ผลการทดลองของวิธีการนี้พบว่าลายน้ำสามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 70 การย่อขนาดภาพ การหมุนภาพ การตัดภาพเป็นบางส่วน และการใส่สัญญาณรบกวน ข้อดีของวิธีนี้คือสามารถถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับและใช้ลายน้ำดิจิทัลเป็นภาพระดับสีเทา ซึ่งใส่ข้อมูลได้มากกว่าภาพโบราณิเดิม ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัล โดยการควอนไทซ์เซชันมาใช้ในงานวิจัยนี้

2) อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลบนค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายหรือขวา

Chang และคณะ (2007) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายหรือขวาที่ได้จากการแปลงเอสวีดี (สัจพจน์ของเมทริกซ์ U และ V) ขั้นตอนการฝังลายน้ำเริ่มจากการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็นบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกัน เทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้จะใช้การปรับแต่งค่าความสัมพันธ์ระหว่างค่าในตำแหน่งแถวที่สองและแถวที่สามของเมทริกซ์ยู อัลกอริทึมของวิธีการนี้ทนทานต่อการโจมตีแบบต่างๆ ในกระบวนการถอดลายน้ำดิจิทัลจะไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ

3) อัลกอริทึมการฝังลายน้ำดิจิทัลบนค่าเอกฐานเวกเตอร์ซ้ายหรือขวาและค่าเอกฐาน

Chandra และ Srinivas (2008) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนเอสวีดีแบบแบ่งบริเวณที่ไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับในการถอดลายน้ำดิจิทัล เริ่มด้วยการแบ่งภาพต้นฉบับออกเป็น 4 ส่วน จากนั้นเลือกส่วนซ้าย-บน และขวา-ล่างมาทำการแบ่งบริเวณที่ไม่ซ้อนทับกันอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นนำแต่ละบริเวณของภาพต้นฉบับที่แบ่งไว้มาแปลงเอสวีดี การฝังลายน้ำของวิธีการนี้จะทำการฝังลายน้ำดิจิทัล 2 ครั้ง โดยใช้เทคนิคที่แตกต่างกัน เทคนิคแรกจะฝังลายน้ำลงบนค่าเฉลี่ยของเมทริกซ์เอสในบริเวณที่ได้จากแปลงเอสวีดีในตำแหน่งซ้าย-บน โดยใช้ตารางควอนไทซ์เซชัน เทคนิคที่สองจะฝังลายน้ำลงบนค่าเฉลี่ยของเมทริกซ์เอส ในบริเวณที่ได้จากแปลงเอสวีดีในตำแหน่งขวา-ล่าง โดยใช้การปรับแต่งค่าในตำแหน่งแถวที่หนึ่งและแถวที่สองของเมทริกซ์ยู ในขั้นตอนการถอดลายน้ำดิจิทัลจำเป็นต้องใช้ตารางควอนไทซ์เซชัน ซึ่งลายน้ำที่ถอดได้สามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 70 การหมุนภาพไป 20 องศา การย่อขนาดภาพ 50% การกรองสัญญาณขนาด 3×3 การตัดภาพเป็นบางส่วน และการใส่สัญญาณรบกวนที่ระดับ 0.01 ข้อดีของวิธีนี้คือสามารถถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับ ซึ่งจะช่วยลดความเสี่ยงเนื่องจากการจัดเก็บและช่วยลดเวลาที่ต้องใช้ในการค้นหาภาพต้นฉบับลง ข้อเสียอยู่ที่การไม่ได้ฝังลายน้ำดิจิทัลทั่วทั้งภาพ เพราะในงานวิจัยนี้เลือกฝังเพียงบนบริเวณซ้าย-บน และขวา-ล่างของภาพเท่านั้น ทำให้เสี่ยงต่อการโดนโจมตีแบบเจาะจงในบริเวณที่ฝังอยู่ได้โดยง่าย

ข. จำแนกตามวัตถุประสงค์การใช้ลายน้ำดิจิทัล

ในงานวิจัยของ Kang และคณะ (2003) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนทรานฟอร์มผสมระหว่างเวฟเล็ตกับฟูเรียร์ (Discrete wavelet transform-discrete Fourier transform) ซึ่งไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับในการถอดลายน้ำดิจิทัล การฝังลายน้ำของวิธีนี้จะทำการ

ฝังลายน้ำดิจิทัล 2 ครั้ง ครั้งแรกจะทำการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนค่าสัมประสิทธิ์กลางของฟูเรียร์โดเมนเพื่อสร้างแกนอ้างอิง (Template) ในการคำนวณตำแหน่งที่ถูกเคลื่อนย้ายไปให้กลับมาสู่ตำแหน่งเดิม ครั้งที่สองจะทำการฝังลายน้ำดิจิทัลลงบนค่าสัมประสิทธิ์ความถี่ต่ำระดับชั้นการแปลงที่ 4 (LL subband) ของเวฟเล็ตโดเมน ในขั้นตอนการถอดลายน้ำจะเริ่มจากการตรวจสอบภาพผลลัพธ์ที่มีลายน้ำฝังอยู่ว่ามีตำแหน่งตรงกับแกนอ้างอิงหรือไม่ ถ้าไม่ตรงจะถูกเคลื่อนย้ายกลับมาสู่ตำแหน่งเดิมก่อน จากนั้นจะทำการถอดลายน้ำที่ถูกฝังอยู่ในเวฟเล็ตออกมา ผลการทดลองพบว่าลายน้ำสามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 10 ถึง 100 การย่อขนาดภาพ การหมุนภาพ การเคลื่อนย้ายภาพ การตัดภาพเป็นบางส่วน 25% การกรองสัญญาณ ขนาด 3x3 การตัดภาพเป็นบางส่วน และการใส่สัญญาณรบกวน ข้อดีของวิธีนี้คือ สามารถถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับและมีความทนทานต่อการโจมตีในรูปแบบต่างๆสูง ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัล โดยการควอนไทซ์เซชันมาใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้

ในงานวิจัยของ Lu และคณะ (2006) ได้นำเสนอเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลบนรูปภาพโดยใช้มัลติเวกเตอร์ควอนไทซ์เซชัน (Multistage vector quantization) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการตรวจสอบความถูกต้องและคุ้มครองลิขสิทธิ์ได้ วิธีการที่นำเสนอนี้จะฝังลายน้ำแบบคงทนและแบบเปราะบางบนขั้นตอนของเวกเตอร์ควอนไทซ์เซชันที่ต่างกัน ในขั้นตอนแรกลายน้ำแบบคงทนจะถูกฝังลงไปบนเวกเตอร์ควอนไทซ์เซชันก่อนด้วยเทคนิคอินเด็กซ์พรอพเพอร์ตี้ (Index properties) จากนั้นในขั้นตอนที่สองลายน้ำแบบเปราะบางจะฝังลงบนเวกเตอร์ควอนไทซ์เซชันอีกครั้งโดยใช้เทคนิคซิมเปิ้ลอินเด็กซ์คอนสเตรินด์ (Simple index constrained) ในการถอดลายน้ำดิจิทัลของวิธีนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ภาพต้นฉบับ ลายน้ำแบบคงทนที่ถอดได้สามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 30 ถึง 100 การตัดภาพเป็นบางส่วน 25% การกรองสัญญาณขนาด 3x3 การปรับความสว่าง และการหมุนภาพ ส่วนลายน้ำแบบเปราะบางที่ถอดได้สามารถทนต่อการบีบอัดภาพแบบ JPEG ที่ระดับคุณภาพ 50 ถึง 100 และการตัดภาพเป็นบางส่วน 25% ได้ ข้อดีของวิธีนี้คือสามารถถอดลายน้ำดิจิทัลโดยไม่ต้องใช้ภาพต้นฉบับและมีความทนทานต่อการโจมตีในรูปแบบต่างๆสูง ข้อด้อยตรงที่วัดได้จากวิธีการฝังนี้ค่า PSNR ต่ำ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการฝังลายน้ำดิจิทัลนี้มาเปรียบเทียบกับงานวิจัยนี้